

ЦИЈЕНА:
За Црну Гору на годину 8 перпера, на по године 4 перпера.
За Аустро-Угарску Босну и Херцеговину на годину 12 перпера, на по године 6 перпера.
За све остале земље годишње 20 франака у злату, на по године 10 франака у злату.
Прешлаша се прима само у годишњим и полугодишњим роковима и плаћа се у напред.
Поједини број 20 пара за Црну Гору. — за Иностранство 25 пара.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

Le GLAS TZRNOGORTZA, Journal Officiel, paraissant régulièrement chaque samedi et suivant les exigences du service. On s'abonne aux bureaux du journal GLAS TZRNOGORTZA, Cettigné, Monténégro.

L'abonnement pour le pays 8; pour l'Autriche-Hongrie 12 Perpers; pour tous les autres pays 20 francs par an. La publicité est reçue aux bureaux du journal et dans toutes les agences de publicité.

Преплата се шаље само Администрацији „Глас Црногорца“ на Цетиње.

Дописи се шаљу Уредништву — Рукописи се не враћају.

Огласи се шаљу Администрацији и наплаћују се: за сваку ријеч или број до пет цифара из петит слова по 4 паре, гармонд слова 6 пара; циферо слова 8 пара — за први пут, а за сваки даљи пут у пола од горње цијене. Најмањи оглас наплаћује се 1 перпер. — Осим напред изнешене цијене од ријечи, наплаћује се по закону о таксама још по 50 пара за свако поједино оглашавање.

Власник: Државна Штампарија.

Изази суботом

Уредник и одговорни уредник: Вељко Милићевић

СЛУЖБЕНИ ДИО

МИ

НИКОЛА I

по милости божјој
КРАЉ И ГОСПОДАР ЦРНЕ ГОРЕ

Проглашујемо и објављујемо свима и свакоме, да је Народна Скупштина ријешила и да смо Ми потврдили и потврђујемо:

ЗАКОН

О

приватним смјестиштима

Члан 1.

У интересу олакшице трговине, допушта се трговцима да могу подизати приватна смјестишта и у њима држати неоцаријену робу по прописима овога закона.

Члан 2.

Смјестишта се могу подизати само у мјестима гдје постоје главне царинарнице и по могућству у близини истих, на основу рјешења Министра Финансија, а по саслушању Пореско-Царинске Управе.

Члан 3.

Нова здања за смјестишта могу се подизати само према плану, који ће за то нарочито израдити Одјељење за Грађевине и Саобраћај.

Стара здања, ако су ова од тврдог материјала, имају се уредити према упутствима која ће за сваки поједини случај давати нарочита комисија, састављена од управника мјесне царинарнице, једног инжињера и једног члана мјесног општинског одбора.

Дијурне члановима комисије, које одговарају њиховој плати, најмање перпера осам (8), плаћа дотични трговац, а тако и план за нова смјестишта према цијени коју ће утврдити Одјељење за Грађевине и Саобраћај.

Члан 4.

На смјестишту, па било оно ново подигнуто или оправљено старо здање, може бити само један улаз с гвозденим вратима и са два кључа, од којих ће један држати управник царинарнице или чиновник кога овај одреди, а други сопственик смјестишта. На прозорима смјестишта морају бити јаке гвоздене решетке.

Члан 5.

У молби коју трговац подноси за допуштење да може подићи ново смјестиште или оправити у ту сврху старо здање, има изјавити још и ово:

а) коју робу намјерава уносити у смјестиште;

б) да ће робу и здање осигурати код којег од осигуравајућих друштава, која раде у Црној Гори;

в) да ће уредно водити смјестишну књигу, по којој ће се свакад моћи утврдити стање робе у смјестишту;

г) да прима сву одговорност за унесу робу, па ма каквим случајем она била уништена, покварена или нестала; и

д) да за износ царине и других такса, које евентуално не би исплатио при уносу робе у смјестишту, одговара не само том робом, већ и осталим својим иметком.

Члан 6.

Молба да се добије дозвола за смјестиште, подлежи такси од 20 перпера.

а) Ко је једном добио право да подиже смјестиште, не подноси нарочите молбе да може робу унијети у исто, осим само пријаву, којом приликом дужан је платити све споредне таксе на дотичној роби;

б) пренос робе од царинарнице гдје се предходно иста прегледа, до смјестишта; уношење исте и слагање по наредби царинског чиновника који свему

томе мора присуствовати, врши се на трошак сопственика.

Члан 7.

Роба која не плаћа царину, као и она на коју је царина већ плаћена, не може се уносити у смјестиште, а тако исто ни роба која је изложена кварењу; која је лако запаљива, и монополисани артикли.

Члан 8.

Роба унесена у смјестиште не плаћа лежарину у року од године дана, рачунајући од дана кад је уведена у магазинску књигу. Ако за то вријеме сопственик робу не изнесе из смјестишта, поступиће се с њом према прописима чл. 69. царинског закона.

Члан 9.

Робу из смјестишта може сопственик одједном или у партијама изнијети у сврху пуштања у промет, када ће на исту платити прописну царину и неисплаћене таксе, при уносу у смјестиште.

Члан 10.

Власник робе има право захтијевати да се царина и неплаћене таксе исплате код које друге царинарнице у земљи, у којем случају мјесна царинарница издаће сопственику спроводницу са обрачуном царине и такса, које се имају наплатити. Један примјерак такве спроводнице упутиће непосредно царинарници, код које се имају царина и таксе исплатити.

Члан 11.

Власник може робу из смјестишта поново извести из земље, у којем случају не плаћа царину, осим само извозну таксу.

Члан 12.

Допуштено је од робе из смјестишта узимати мустре у малим количинама, и то само са знањем управе царинарнице, а у присуству царинског чиновника.

Члан 13.

Никакав мањак у роби на смјестишту, па ма од куда он дошао, неће се признати власнику исте. Тако исто није допуштено у смјестишту прерађивати робу.

Члан 14.

Детаљнији поступак при уносу и држању робе у смјестишту и износу из овог, као и о вођењу магазинске књиге, прописује Министар Финансија и Грађевина.

Члан 15.

Овај закон ступа на снагу кад га Краљ Господар потпише.

Препоручујемо Нашем Министру Финансија и Грађевина, да овај закон обнародује, а свима Нашим Министрима да се о извршењу његово старају; властима пак заповиједамо да по њему поступају, а свима и свакоме да му се покорвају.

Цетиње, 30. марта 1914. год.

(М. П.) НИКОЛА с. р.

Видио и ставио државни печат,
Чувар државног печата,
Министар Правде,

Љуб. А. Бакић с. р.

Предсједник Министарског Савјета,
Министар Војни,
Генерал-ађутант, дивизијар,
сердар, Ј. Вукотић с. р.

Министар Унутрашњих Дјела,
Лабуд Гојнић с. р.

Министар Финансија и Грађевина,
Р. Поповић с. р.

Министар Просвјете и Цркв. Послова,
М. М. Мијушковић с. р.

Министар Правде,
Љуб. А. Бакић с. р.

Министар Иностранних Дјела,
П. Пламенац, с. р.

МИ

НИКОЛА I

по милости божјој

КРАЉ И ГОСПОДАР ЦРНЕ ГОРЕ

Проглашујемо и објављујемо свима и свакоме, да је Народна Скупштина ријешила и да смо Ми потврдили и потврђујемо:

ЗАКОН

О

чиновницима грађанског реда у Краљевини Црној Гори

ДИО I

Општа наређења

Члан 1.

Сви црногорски држављани имају једнака права на сва звања у свијема струкама државне службе, ако испуне услове, које Устав и закони земаљски прописују. Страни држављани, који нијесу у војној, активној или резервној служби, које стране државе, могу бити примљени у државну службу само под уговором (чл. 190. Устава) и у овим случајевима:

1) ако за поједина мјеста у државној служби, на којима је потребно стручно знање, нема довољан број црногорских држављана (знање српског, а по том којег другог словенског језика даје првенство на државну службу); и

2) ако су испунили услове предвиђене овим законом, осим услова држављанства и војне обавезе.

Члан 2.

Државни су службеници:

1) лица постављена, да стално врше државне послове; и

2) лица постављена надлежном државном влашћу, да стално врше послове самосталних тијела и правних установа, које стоје под државним надзором.

Члан 3.

Одредбе овога закона важе за чиновнике, а за неуказно особље само у погледу дисциплинарног кажњавања од стране старјешина.

Члан 4.

Чиновник је сваки државни службеник, који је постављен указом Краља Господра, на приједлог надлежног министра, у колико то није нарочитим законима иначе одређено.

Указ се мора обнародовати у службеном листу.

Неуказно особље, као пратиканте, дијурнисте и др., поставља надлежни министар пријетписом.

Члан 5.

У појединим надлештвима може бити само онолико чиновника, колико их буде предвиђао Закон о Краљ. Влади и уређењу државних надлештава.

Члан 6.

Министар је дужан саопштити Главној Државној Контроли сваки указ, који је премапотписао и свако своје рјешење са свијема потребним подацима, кад год су у питању плате или пензије чиновника.

Члан 7.

Свако лице, које подноси молбу за државну службу, треба у истој да означи: своје име и презиме, мјесто рођења, године живота, које је вјере и народности, своје дотадашње занимање, гдје је учио и које је школе свршио, које језике говори и пише, је ли ожењен или није, број живе дјеце, ако их има, и године њихова живота.

Уз молбу се прилажу: крштеница, школска свједочанства, сопствена писмена изјава кандидата о народности, увјерење о дотадашњем му занимању, о здрављу и о томе, да ли је кандидат одговорио војној обавези или је од ње ослобођен, дипломе учених степена и одликовања.

Члан 8.

Школска спрема, потребна за ступање у државну службу, дијели се на: нижу, средњу и вишу. За нижу спрему

сматра се најмање свршена четири разреда гимназије или њој равне школе као и недовршена средња школа; за средњу довршена средња школа (или стручна по свршетку најмање четири разреда гимназије) с положеним испитима и недовршени факултет; за вишу редовно довршени факултет с положеним дипломским испитима или друга стручна школа, која је у рангу факултета, такође с положеним испитима.

Као доказ о школској спреми служи школско свједочанство.

Члан 9.

Школска спрема добивена у којој другој држави на заводима, којих у Црној Гори нема, сматраће се као да је у њој добивена, кад би таквих завода овдје било.

Али при једнакој школској спреми, првенство ће имати онај, који је школован у Црној Гори.

Члан 10.

Не могу бити постављени за државне чиновнике лица: која нијесу навршила 21 годину живота, која немају потребне школске спреме, која се налазе под старатељством, која се налазе под судским ишљењем за злочинства и пријеступе, која имају физичке недостатке који би им спречавали вршење службе, која нијесу одговорила војној обавези или нијесу од ње ослобођена, која су осуђивана пресудама редовних судова због злочинстава или пријеступа на казне, које повлаче за собом губитак грађанске части ни онда кад због малолетности нијесу могли изгубити грађанску част, а изузима се једино случај кад таква лица поновним суђењем буду ослобођена као невини, или кад путем амнестије њихова кривица буде уништена. Лица осуђена због кривица политичке природе на казне, које повлаче за собом губитак грађанске части могу добити државну службу, кад се буду вратила у своја права (рехабилитовала).

Члан 11.

Лица осуђена због злочинства или пријеступа на казне, које не повлаче за собом губитак грађанске части, или осуђена због иступа, могу се, пошто казну издрже, примити у државну службу, ако су се у тренутку постављења достојним животом, моралним особинама и добрим владањем одликовала.

Члан 12.

Престају бити активни чиновници:

1) који су пресудом редовног или дисциплинарног суда осуђени на лишење звања;

2) који постану умно или физички неспособни за службу, што се утврђује комисијским пријегледом од три љекара на захтјев надлежног министра или дотичног чиновника, а те чланове комисије одређују: једног дотични чиновник, једног надлежни министар, а ова двојица бирају трећег;

3) који падну под стјечај, ако не успију поравњати се са својим дужитељима;

4) који се ставе под старатељство;

5) који се ставе у пензију; и

6) који иступе из црногорског држављанства или ступе у туђу службу.

Члан 13.

Чиновник осуђен пресудом редовног суда за злочинство или пријеступ, учињен у служби или ван ове, на казну, која за собом повлачи губитак грађанске части, губи на свагда државну службу и сва права у њој стечена, осим случајева, које предвиђа члан 10. овог закона — пошљедња му два става.

Члан 14.

Ако је и за коју другу кривицу чиновник судом осуђен на затвор дужи од године дана, он истом не може ни у ком случају даље остати у служби, већ се пензионисаће или отпушта из службе, ако нема право на пензију. Овакав се чиновник, пошто казну издржи, може поново примити у службу, ако у времену кад ову

затражи иначе буде одговарао условима, који се за ступање у државну службу по овом закону траже, и уважавају му се раније године службовања.

Члан 15.

Казна затвора до године дана закључно због кривице, која није бешчасна, не повлачи за собом губитак државне службе, и кад чиновник буде издржао такав затвор, даће му се поново мјесто, које је раније у служби заузимао, ако је ово празно, иначе друго равно овом или за један степен ниже, али са ранијом му платом. Док чиновник овакав затвор издржава не прима плату, а то му се вријеме не рачуна ни за унапређење ни за повишицу плате нити пак за пенсију.

Члан 16.

Не могу бити примљени нити остати у једном судском, административно-судском ни рачунско-судском надлештву на служби сродници по крви у правој линији ма у ком степену, у побочној линији до четвртог кољена (8. степена), а по тазбини до другог кољена (4. степена) закључно.

Премјештен ће бити онај чиновник, који је по рангу млађи.

Члан 17.

Свако лице полаже, при ступању у државну службу, прописану заклетву.

За административне чиновнике заклетва гласи:

„Ја Н. Н. заклињем се свемогућим Богом, да ћу Краљу Господару Црне Горе (име) бити вјеран и послушан, да ћу се савјесно придржавати Устава и свију закона у Краљевини Црној Гори, да ћу своју дужност тачно и исправно без икакве пристрасности испуњавати, да ћу тајну службено чувати, да ћу поступати по законима и законским наредбама предпостављених ми власти, — тако ми Бог помогао“.

За судије заклетва гласи:

„Ја Н. Н. заклињем се Богом Свемогућим, да ћу Краљу Господару Црне Горе (име) бити вјеран, да ћу се савјесно придржавати Устава и свију закона у Црној Гори, да ћу своју дужност тачно и исправно отиравати и да ћу се при изрицању правде, без обзира на личности, држати једино закона, — тако ми Бог помогао“.

Заклетва се полаже само један пут.

Члан 18.

Ниједно лице не може бити постављено на двије или више указних служба.

Члан 19.

Чиновник може бити премјештен на друго равно звање, ако то захтијева интерес државне службе; али не без његовог пристанка, ако се из које друге службе премешта у службу политичке природе (чл. 49. овог закона).

У случају премјештаја чиновник не може ништа изгубити ни у плати ни у чину, а селидбени му се трошкови имају накнадити, ако премјештај није учињен по казни или по молби дотичног чиновника.

Накнада селидбених трошкова даје се и чиновнику, који добије унапређење према овоме закону, ако је то скопчано са сеобом у друго мјесто.

Ако се чиновник не прими дужности на коју је премјештен, сматраће се као да је дао оставку на државну службу и губи право на пенсију.

ДИО II

Напредовање у државној служби

Члан 20.

Звања у државној служби дијеле се на виша и нижа. Она су подијелена на чинове, а чиновни на класе.

У цијелој чиновничкој хијерархији има осам чинова и то седам редовних, што су обухваћени таблицом која је саставни дио овог законског члана, и један изузетни. У изузетном чину су министри и поглавице признатих вјероисповијести.

Виша звања имају три, а нижа четири редовна чина.

Рангови чиновника грађанског реда одређени су чиновима, а у чиновима према класама. За чиновнике једнаких чинова и класа истоимених или разноимених звања као мјерило за одређивање ранга служиће вријеме постављења. За случај пак, да су чиновници постављени једновремено на равна звања и класе старији ће по рангу бити онај, који је прије овог постављења заузимао већи ранг. Чиновни и класе у Министарствима имају већи ранг од једнаких чинова и класа у другим надлештвима.

При државним свечаностима у унутрашњости обласни управитељ заузима највећи ранг у својој области.

У нејасним и спорним случајевима питање о рангу рјешава Државни Савјет на

захтјев надлежног министра или по жељи чиновника.

Таблица чинова и класа за чиновнике грађанског реда

Чин	Класа	Годишња плата у перперима
I	1	8.000
	2	7.400
	3	6.800
II	1	6.300
	2	5.800
	3	5.300
III	1	4.900
	2	4.500
	3	4.100
IV	1	3.800
	2	3.500
	3	3.200
	4	2.900
V	1	2.600
	2	2.400
	3	2.200
	4	2.000
	5	1.800
VI	1	1.600
	2	1.480
	3	1.360
VII	1	1.200
	2	1.080
	3	960

Члан 21.

Чиновник са нижом школском спремом почиње служити 3. класом VII чина; онај са средњом спремом 2. класом VI чина; — а чиновник са вишом спремом 3. класом V чина. При постављењу чиновника у прва два случаја, при другим једнаким условима, узимаће се у обзир мањи или већи број година школовања.

Чиновник с нижом школском спремом може напредовати до 4. класе IV чина закључно; чиновник са средњом школском спремом може напредовати до 3. класе II чина закључно, с тим да у четвртој и трећем чину морају провести у свакој класи најмање по три године; а чиновник са вишом школском спремом може напредовати до 1. класе I чина.

Редовно напредовање по класама бива само у једном чину; а прелазење из једног чина у други бива само онда, кад се упразни мјесто вишег чина. У овом случају првенство има онај чиновник, који је, при једнакој спреми и марљивости, био у нижем чину дуже времена.

Ако чиновник у првој класи једног чина остане пет година, добијаће, док се преведе у старији чин, половину разлике његове плате и најниже класе наредног чина.

За случајеве из члана 119., 154. и 172. Устава важе још и наређења, садржана у тим чланцима.

Могу се одмах и непосредно примити у службу своје струке, било на виша било на нижа звања, лица нарочите стручне спреме, ако су стекла гласа на основу својих самосталних радова научних или практичних из те струке. О постављању таквих лица рјешаваће Министарски Савјет на приједлог надлежног министра, а у указу, којим се постављају, биће означено, да су наименована због нарочитих одлика на научном или практичном пољу.

Члан 22.

Чиновник, који испуњава све услове за напредовање прописано овим законом, може добити при унапређењу одједанпут само једну класу, односно један чин.

У свакој класи свијех чинова чиновник мора провести најмање по двије године.

Члан 23.

За судије, наставнике средњих школа, љекаре, инжењере, војне чиновнике, свештенике, учитеље, поштанско-телеграфске и друге чиновнике, прописале се нарочити закони, који ће садржавати прописе о ступању у службу и о напредовању у њој; али ти закони не могу давати особитих изузетних права, која би била у опрјечи с принципима овог основног закона.

Члан 24.

При унапређењу чиновника узимаће се у обзир:

- 1) способност и ревност у служби;
- 2) школске квалификације; и
- 3) владање у служби и ван службе.

При једнакој спреми, ревности и способности унаприједиће се онај чиновник, који је више година у служби провео.

Чиновник, који је од пошљедњег унапређења два пут кажњен од административних власти другом којом дисциплинарном казном осим опомене и укора, не може бити унапријеђен још за годину дана преко времена, које мора провести у једној класи према чл. 22. овог закона.

Члан 25.

Ако нема чиновника, који су прослужили довољан број година, да могу бити

постављени на неко више звање, а потреба је службе за то, поставиће се чиновник нижега звања указом, да врши дужност непосредно тог вишег звања, ако има потребних квалификација. У овом случају он задржава дотадашњи чин и плату, а има право на додаток, који не може бити већи од половине разлике између плате звања на које је постављен и његове дотадање плате.

ДИО III

Односи чиновника према служби

Члан 26.

Права чиновникова као и дужности почињу од дана његовог постављења владачевим указом. Али дужности његове, у погледу вршења повјерених му послова и одговорности за исте, почињу од дана, када се уведе у звање.

Права, осим права на плату, која чиновник ужива у активној служби, престају од дана указа, којим је у пенсију стављен или из службе отпуштен, а дужност и право на плату од дана, кад је разријешен од послова.

1. Чиновничке дужности

Члан 27.

Свако лице, које се поставља на државну службу, или се ма због каквог разлога премешта службом из једног мјеста у друго, мора се на исту јавити најдаље за осам дана од дана, кад му је указ саопштен, односно кад је разријешен од дужности, не рачунајући у то и вријеме потребно за путовање. Но ако је чиновник постављен на какво звање у мјесту свога дотадањег становања, дужан је јавити се на дужност у року од 48 сати.

Ако се овај услов не испуни, сматраће се као да се чиновник постављања не прима и његово ће се мјесто указом у службеном листу огласити за упражњено.

Члан 28.

Ни један се чиновник не може удаљити из мјеста службовања без дозволе свога старјешине; а сваки који ту дозволу има, мора се јавити на службу првога дана, пошто му рок означен у дозволи истече.

Чиновници, који противно овоме поступе, могу се подвргнути мањој или већој дисциплинарној казни, а осим тога губе и плату за дане неоправданог осуства. Ако се, пак, не јаве на дужност за 8 дана пошто им рок означен у дозволи истече, а своје осуство не буду у стању довољним разлозима оправдати, сматраће се као да су дужност напустили и њихово ће се мјесто указом у службеном листу огласити за упражњено.

Члан 29.

Чиновници су дужни налазити се на служби за све вријеме, које је за то правилником одређено и не могу се удаљавати из канцеларије без дозволе надлежног старјешине.

Вријеме канцеларијског рада у државним надлештвима траје 7 сати дневно.

Ово се односи на чиновнике железнице, поште и телеграфа, арсенала, државне штампарије, управа царинарница и др. надлештава, у којима занимања могу трајати и више од 8 часова дневно.

У ванредним приликама, а за послове који не трпе одлагања, старјешина канцеларије може продужити рад и више од 7 часова дневно.

Члан 30.

У сваком надлештву води се регистар осуства, у који се редовно заводе дани осуствовања и име чиновника, који осуствује.

Тај регистар потписује сваки дан старјешина канцеларије или његов замјеник. Чиновник, којем је стављено у дужност, да води бригу о томе регистру, одговоран је за свако незабиљежено осуство, као да је сам осуствовао.

Кад се које осуство оправда, онда се у регистру забиљежи узрок, због којег је оправдано.

Члан 31.

Сваки чиновник треба да врши своју дужност савјесно и ревностно, сагласно законима и упуштвима надлежних му старјешина.

Он одговара у смислу постојећих закона за сваку незаконитост, коју би сам извршио, као и за све штете, које би отуда произишле како за државу тако и за приватна лица. За штете, које чиновник у службеној дужности учини приватним лицима, одговорна је држава, а она наплаћује штету од дотичног чиновника био он у активној служби или у пенсији, у коју сврху може му се задржати пола плате или пенсије.

Члан 32.

Чиновник је дужан чувати службену тајну не само док је у служби, него и пошто из службе иступи.

Службена је тајна све оно, што чиновник дозна, вршећи повјерену му дужност, а чијим открићем могао би се осујетити правилан ток рада или извршење одлука дотичног надлештва, или би иначе то откриће могло бити штетно за државу и њене интересе, као и за интересе појединаца.

За оно, што се сматра за службену тајну, чиновник не смије ни пред судом сведочити без одобрења надлежног му министра. Министар мора дати чиновнику тражено одобрење, кад судска власт утврди, да исход кривичног или грађанског спора зависи од његова исказа. Али у овом случају суд мора сједници претворити у тајну, ако су у питању важни државни интереси.

Чиновнику се строго забрањује, да даје пријенисе званичних списа без дозволе надлежног старјешине.

За прекршај овога чланка чиновник, ако је на служби, може бити предат дисциплинарном или редовном суду у смислу одредаба овога закона. Исто тако може бити за исту ствар предат суду и чиновник, који није више у државној служби.

Члан 33.

Ни један старјешина не може издавати наредбе потчињеним му чиновницима, које не стоје у вези са службом или се косе са наређењима постојећих закона.

Ако би, пак, старјешина захтијевао, да потчињени му чиновник изврши дјело, које кривични законик забрањује и казни, чиновник ни у ком случају не смије извршити ту наредбу, а дужан је о њој извјестити надлежног министра.

Члан 34.

Владање чиновника у служби и ван службе мора бити достојанствено, према старијим чиновницима мора се он односити с поштовањем, а с млађим чиновницима и с народом мора бити правичан и учтив.

Члан 35.

Чиновник може бити одређен, да без права на повишицу плате или на нарочиту награду, осим своје дужности врши привремено и коју другу дужност у истом надлештву, или да буде назначен у томе надлештву за члана какве комисије.

Али ако би чиновнику били повјерени послови:

- 1) који би га изложили личним трошковима; и
- 2) који би излазили из круга чисто канцеларијског рада и радили се мимо канцеларијских часова, а изискивали нарочиту спремину, — онда он има право на накнаду.

Члан 36.

Чиновник, који је у активној служби или на расположењу, не може се бавити трговином, адвокатуром или другим којим занимањем, које чиновнику не доликује или се не слаже с државном службом. Он не може бити издавачем или уредником политичких листова. Он не може такође добити ма какву било концесију, која има субвенцију од државе или је од исте повлашћена.

Члан 37.

Чиновник у активној служби не смије примати од страних влада ни владара ни поклоне ни награде, ни одличја без одобрења Краља Господара.

Члан 38.

Чиновници, који рукују с државним новцем и материјалом, дужни су, прије но што приме дужност, положити кауцију у смислу одредаба специјалног закона.

2. Чиновничка права

Члан 39.

Сваки чиновник од дана указа, којим је постављен, има право на плату за своју службу, која је законом за исту одређена.

Под платом се разумије увијек само стална или систематска плата и она служи као основ за одређивање пенсије чиновника и за улоге у пензионим фондима. Додаци се у плату не рачунају.

Члан 40.

Чиновник, који испуњава услове овога закона, не може бити постављен са мањом платом од оне, која је законом одређена за звање на које се поставља.

Плата се чиновникова не може умањавати нити мимо одредаба овога закона повећавати.

Члан 41.

Чиновник прима плату своје класе, односно чина, све до дана када у смислу члана 22. овога закона буде преведен у старију класу односно чин, а од тога дана примаће плату законом одређену за ту класу, односно чин.

Чиновничка звања добијају се указом, а напредовање по класама врши се по прописима овога закона.

Члан 42.

За дуг се не може задржати чиновнику ни судским путем ни са његовим пристанком више од четвртине његове плате или пензије.

Продаја плате или пензије чиновникове забрањена је и нема вриједности.

Од додатка се не може чиновнику ни судским путем ништа задржати за дуг.

Члан 43.

Плата се издаје чиновнику сваког мјесеца према закону о буџету, а тако исто и пензија.

Члан 44.

Право на плату престаје у случају смрти или оставке. У случају смрти право на плату престаје, пошто протече мјесец дана од дана смрти, а право на плату у случају оставке престаје од дана коначног разрјешења од дужности.

Члан 45.

Ако се неко звање или надлештво у кини законом, чиновник напредује по класама и прима плату још само за три мјесеца од дана укидања звања или надлештва, ако у току тога времена не буде назначен на нову дужност. У случају ако такав чиновник не добије нову дужност, послје три мјесеца има бити или пензионисан, ако је стекао право на пензију, или отпуштен.

Надлежни министар и у току та три мјесеца може дотичног чиновника употребити, да врши послове, који одговарају његовој струци и његовој спреми.

Члан 46.

Чиновник има право, да без умањивања плате добије сваке године осуство по један мјесец дана; али то осуство се не може дати једновремено толиком броју чиновника, да би ушљед тога у поједином надлештву рад застајао.

Осуство за два мјесеца даје се из врло важних разлога.

У случају тромјесечног осуства чиновник добија за трећи мјесец само половину своје плате.

Преко овога рока до године дана чиновник на осуству не прима никакве плате.

Но, на основу стјечаја или по препоруци нарочитих стручних тијела, министар може, по саслушању Министарског Савјета, дати чиновнику осуство и до године дана са цијелом сталном платом, ако би се такав чиновник по његовој жељи или пристанку послао на страну ради стручног усавршавања. Министар ће ријешити, да ли ће и колики ће додаток сталној плати за то вријеме чиновник уживати.

Члан 47.

Непосредне старјешине могу само у случају пријеке потребе давати чиновницима осуства највише до пет дана, не рачунајући у то и вријеме проведено у путовању, о чему извјештавају надлежног министра.

Свака молба за дуже осуство упућује се на рјешење надлежном министру преко непосредног старјешине, који уз исту даје и своје мишљење.

У молби за осуство треба да је одређено трајање овог, узрок због којег се оно тражи, као и дан кад има почети и мјесто у којем ће чиновник провести док осуствује. У противном случају осуство се рачуна од дана кад је рјешење молиоцу саопштено.

Свако осуство заводи се у кондуитлисту дотичног чиновника.

Члан 48.

Чиновник у случају теже болести, која је лекарским увјерењем засвједочена и од надлежног старјешине призната, добија плату за шест мјесеца од дана, кад је престао да долази на дужност. По истеку тога рока може Министарски Савјет, на предлог надлежног министра, својим рјешењем одобрити, да чиновник добија и даље половину своје плате, и то највише још за шест мјесеца. По истеку рока од године дана с чиновником се поступа по члану 109., 110. и 111. овога закона.

Члан 49.

Ни један државни чиновник са вишом спремом, који је служио три године, са средњом спремом шест година, а нижом спремом девет година, не може бити отпуштен из службе нити пензионисан прије времена предвиђеног овим законом без пресуде дисциплинарног или редовног суда.

Ова одредба не важи за чиновнике у служби политичке природе (полицијске и консулско-дипломатске), који се прије завршетка десет година службовања могу отпустити, а послје пензионисати свакад, кад то захтијевају интереси државне службе.

Члан 50.

Сваки чиновник има право да, одрекавши се плате и пензије, дадне оставку на државну службу. Али такав чиновник

не смије напустити послове свога звања док му оставка не буде уважена и док не преда дужност (чл. 66. закона о државном буџету).

Ако чиновник не сачека, да му се оставка уважи и да се од дужности разрјеша, већ исту напусти, он се у том случају неће моћи за пет година вратити у државну службу.

Члан 51.

Забрањено је давати чиновницима из државне касе ма какве било новчане награде или додатке, па ма под каквим било видом, осим у случајевима, који су овим или којим другим законом предвиђени.

Ако би се такве награде и додаци дали, издата сума пада на терет лица, које је исту одобрило.

3. Дневнице и подвозни и селидбени трошкови

Члан 52.

Чиновник, који обавља ма какав службени посао изван мјеста свога сталног службовања, има право на дневнице и подвозне трошкове.

Чиновник има право на дневнице за све дане проведене у мјесту, у којем има извршити повјерени му посао, и за дане празничне и оне проведене у путовању.

Дневница се равна дневној систематској плати.

Но, ако би за стан и храну потребни и стварно учињени издаци били већи од износа дневница чиновникових, то се може та разлика чиновнику надокнадити и то према уредним рачунима, које је он за такав случај дужан поднијети.

Члан 53.

Чиновници четири нижа чина имају право на накнаду подвозних трошкова: жељезницом и парабродом II класом, а аутомобилом и дилижансом по тарифи.

Чиновници три виша чина имају право на накнаду подвозних трошкова: жељезницом и парабродом I класом, а гдје ових нема, засебним колима и то према постојећој тарифи.

У мјестима, гдје нема колских путева сви чиновници без разлике имају право узимати за коња 10 перпера на дан, али само за дане, који се у путовању проведу.

У пословима хитне природе, а по одобрењу надлежног старјешине, чиновнику ће се признати изузетно од ове одредбе и већи подвозни трошкови, па било то за коња или за засебна кола.

Члан 54.

Чиновник, који обавља какве службене послове ван Краљевине, има право на дневницу три пута већу од своје дневне систематске плате. Чиновник, пак, који путује ван земље, али не даље од једног рејона од стотину километара даљине, примаће дневницу за један и по пут своје дневне систематске плате, као и подвоз према чл. 55. овога закона.

Члан 55.

Осим дневнице предвиђене у предходном члану, чиновници, који путују ван земље, имају право на накнаду подвозних трошкова, који ће се одређивати овако:

Чиновници четири нижа чина имају право на подвоз, гдје су колски путеви, засебним колима, а на жељезницама и парабродима другом класом.

Чиновници три виша чина имају право, гдје су колски путеви, засебним колима, а на парабродима и жељезницама првом класом.

Осим тога сви чиновници имају у овом случају право на накнаду трошкова за пренос и превоз потребног пртљага.

Члан 56.

Чиновник, одређен у какву пограничну комисију или у какву било ванредну мисију у иностранству, поред подвозних трошкова и дневница предвиђених овим законом, има право још и на накнаду трошкова на репрезентацију, чији износ одређује Министарски Савјет.

Члан 57.

Сви чиновници, који врше службене послове у Краљевини ван мјеста свог сталног службовања, дужни су поднијети дневник свог рада и образложени рачун трошкова. Без тога неће им се исплатити дневнице и трошкови. Чиновник, пак, који ван Краљевине врши такве службене послове, дужан је, поред дневника свог рада, поднијети детаљан и образложен рачун трошкова за репрезентацију (члан 56. овога закона).

Члан 58.

Чиновник, који иде у пратњу Краља Господара или Њ. Кр. В. Престолонашљедника, кад путују државним пословима, нема право на дневнице. Њему се исплаћују стварни трошкови из суме одређене за оваква путовања.

Члан 59.

Чиновник, који има право на накнаду селидбених трошкова (чл. 19. овог за-

кона) добија исту из државне касе и то:

- 1) за своју личност;
- 2) за своју породицу; и
- 3) за своје ствари.

Члан 60.

Као селидбина за саму личност чиновникову одређује се дневница и подвозина, што их по одредбама овога закона он има, кад службеним послом путује.

Члан 61.

У име селидбине чиновникове породице даје се:

- а) гдје се може непосредно путовати жељезницом и парабродом подвоз за породицу према рангу дотичног чиновника, а сагласно члану 53. овога закона (у чланове породице рачунају се, осим жене и дјете, још и родитељи, браћа и сестре чиновника, који се премјешта, само ако код њега стално живе, од њега издржавања имају и са њим путују, а подвоз се плаћа и за послугу дотичног чиновника);
- б) гдје се не може непосредно путовати жељезницом или парабродом селидбина за породицу даје се двоструко, колико се даје за личност чиновникову према чл. 53. овога закона.

Члан 62.

Трошкови око преноса ствари и накнада за њихово оштећење том приликом учињено одређиваће се према уредби, коју ће за то прописати Министарски Савјет.

Члан 63.

Прописи чл. 59. до 63. овог закона важе и за чиновнике на расположењу и у пензији и сви се они уврћују у онај ред, у који долазе према својој рангу.

Ово важи и за контрактуралне чиновнике, у колико то није друкчије уговором предвиђено.

Члан 64.

Дневнице и подвозина по овоме закону плаћају се без обзира на то, да ли их плаћа државна каса или неко други, ко је путовање изазвао.

Члан 65.

Сва потраживања за дневнице, подвозне и селидбене трошкове и накнаду за оштећене ствари застаријевају за годину дана, од дана свршеног путовања.

4. Министри

Члан 66.

Одредбе овога закона о школским квалификацијама неће се примјењивати на министре.

Они су чиновници изузетне класе виших звања и на њих се, поред осталих прописа овога закона, имају примјењивати наређења Устава (чл. 104.—107.)

Члан 67.

Положај министра, који је одступио и био разрјешен од дужности, различан је према томе: да ли је он у часу постављења за министра био чиновник активни или је био узет ван државне службе.

Ако је министар у часу постављења био чиновник у активној служби, онда ће, кад одступи, бити повраћен на звање с којег је за министра узет, ако је оно празно, или на звање равно томе по плати и чину, ако му године, које је провео као министар не би по одредбама овога закона дале право на вишу класу односно чин, и плату с тим везану.

Ако би министар захтијевао, да се стави у пензију, на коју је стекао право, он ће бити пензионисан према плати, коју би као чиновник по овом закону тад имао.

Тако ће се исто поступити и са оним министром, који је у часу постављења за министра био пензионер или је прије био дао оставку на државну службу.

Члан 68.

Министар, који није никад био државни чиновник, кад одступи неће се ставити на расположење, а може добити положај са платом од 4000 перпера годишње (чл. 110. устава.)

Ако таквог положаја не би било, а он није провео десет година на министарском положају и тијем стекао право на пензију, сматраће се, кад буде разрјешен од дужности, да све његове везе с државном службом престају.

Ако је, пак, провео десет година службе на министарском положају, биће стављен у пензију на основу плате од 4000 перпера, на коју је дужан улагати у пензионерски фонд од дана постављења за министра, сагласно овоме закону (чл. 117.).

Члан 69.

Министри, кад одступе, могу се држати на расположењу владе највише за годину дана (чл. 110. Устава).

Они ће за то вријеме примати цијелу сталну плату звања са којег су дошли за министре, с обзиром на други став чл. 67. овога закона.

Члан 70.

Са посланицима на страни и опуномоћеним министрима поступаће се на исти начин као и с министрима, према томе, да ли су они у тренутку постављења на дотично звање били чиновници активни, у пензији или су узети ван државне службе (чл. 67. и 68. овога закона), само што они не могу бити стављени на расположење, већ за њих у овом погледу важе прописи овога закона као и за све чиновнике грађанског реда.

ДИО IV

Одржавање реда у служби

1. дисциплинске казне и давање чиновника под суд

Члан 71.

Због кривица дисциплинске природе чиновник активни, у пензији или који прима од државе помоћ подвргава се дисциплинарним казнама, које изричу административне власти и дисциплинарни суд.

Као дисциплинарни суд чиновницима суди Државни Савјет (чл. 120. тач. 5. Устава).

Члан 72.

- Дисциплинарне су казне:
- 1) опомена;
 - 2) укор;
 - 3) одузимање плате за два мјесеца;
 - 4) премјештање без права на селидбене трошкове;
 - 5) губитак права на унапређење до три године;
 - 6) стављање у пензију;
 - 7) отпуштање из службе; и
 - 8) губитак половине пензије или помоћи до године дана.

Члан 73.

Министар може изрећи према активним чиновницима дисциплинарне казне побројане у предходном члану, тач. 1. 2. 3. и 4; предсјдници Државног Савјета и Главне Државне Контроле оне, које су прописане нарочитим законима о уређењу тих установа; а предсјдници Великог Суда и обласних судова, обласни управитељи и шефови појединих надлештава — опомену, писмени укор и одузимање плате до 10 дана.

Казне из тач. 5. 6. 7. и 8. чл. 72. овог закона изриче дисциплинарни суд.

Члан 74.

Као службене кривице, за које чиновник може бити кажњен пресудом дисциплинарног суда на губитак права на унапређење, на стављање у пензију или на отпуштање из државне службе сматрају се:

- а) више од 10 дана неоправданог осуствовања од дужности у току једне године;
- б) стална немарност у вршењу службе;
- в) намјерна непослушност према непосредним старјешинама;
- г) јавно лоше владање;
- д) лакомислено задужење;
- ђ) доказана неспособност у служби;
- е) један или више случајева побројаних у чл. 12. овог закона;
- ж) занимање пословима означеним у чл. 36. овога закона; и
- з) издавање службене тајне.

Надлежни министар може предати дисциплинарном суду чиновника којег службени кругови или јавно мишљење стално оптужују: да је у служби несавјестан, да прима мито и да уцењује лица с којима има службене односе. — Да би министар то могао учинити, потребно је да се сумња, која се створила, гласови који се проносе и оптужбе које се подижу против таквог чиновника, оснивају на једном од ова два факта: 1) да се чиновник коцка у велики новац, да раскошно троши и у опште да тако у друштву живи, да је то у очигледној несразмјери са материјалним средствима, којима он располаже; и 2) да се такав чиновник одвећ брзо обогатио и стекао велико имање, а ни једно ни друго не би био у стању постићи према својој плати и другим му имовним околностима.

Али министар је у сваком случају дужан, да се предходно увјери савјесно, непристрасно и строго повјерљиво вођењем истрагом о оправданости сумње, гласова и оптужба против таквог чиновника и да прикупи податке и брижљиво размотри околности, које га терете.

Дисциплинарни суд има, на основу службених акта, да испита начин, на који је оптужени чиновник отправљао поједине послове, а нарочито оне због којих се сумњичи његов рад; затијем да оцијени његово имовно стање и да провјери средства, помоћу којих се обогатио и дошао до великог имања. Кад потанко вођењем истрагом дисциплинарни суд стекне увјерење, да је створено мишљење о оптуженом чиновнику основано, изрећи ће пресуду: да се он стави у пензију, ако на то има право, или да се отпусти из службе, ако на пензију нема права.

Ако би оваквом истрагом противу чиновника били прибављени правни докази,

који су довољни за осуду и по закону о поступку судском у кривичним дјелима, он ће се после овога дати редовном суду, да за почињене злоупотребе и несавјестност у служби буде кажњен и по кривичном закону.

Ако је за овакве кривице чиновник осуђен пресудом дисциплинарног или редовног суда, он се не може примити у службу прије пет година након издржане казне или помиловања.

Члан 75.

Власт, која изриче дисциплинарне казне, надлежна је, да осуди кривца и на плаћање трошкова, који су постали ишљеђењем кривице.

Питање о накнади штете, коју чиновник својом службеном кривицом проузрокује држави или појединцима, ријешити надлежни редовни суд.

Члан 76.

Чиновнику, који је кажњен одузимањем плате, задржаваће се свакога мјесеца само половина ове и предаваће се у „Фонд за пензионисане чиновнике, удовице и дјecu умрлих чиновника“.

Члан 77.

Казну одузимања плате може министар, старјешина надлештва и шеф одјељења изрицати над једним чиновником само тако, да укупна сума одузета у току једне године не пријеђе плату од два мјесеца, односно 10 дана.

Такође казну премјештања без права на накнаду селидбених трошкова може министар изрећи за једнога чиновника само једанпут у току године дана.

Члан 78.

Чиновник отпуштен из службе или стављен у пензију по пресуди дисциплинарног суда не може бити враћен у државну службу прије не истекне пет година, рачунајући од дана када је пресуда изречена, осим случаја предвиђеног у ставу пошљедњем чл. 10. овог закона.

Ако се такав чиновник доцније поврати у државну службу, њему се ни у ком случају не може дати веће звање или класа од оне, коју је раније имао, докле год не протекне вријеме потребно за напредовање предвиђено чл. 22. овога закона, и то рачунајући од његова повратка у службу.

Члан 79.

Против рјешења нижих административних власти може се чиновник жалити вишим административним властима.

Рок за жалбу је увијек петнаест дана, рачунајући од дана, када је рјешење чиновнику саопштено.

Против рјешења министрових изречених у границама овога закона, као и пресуда дисциплинарног суда нема апелације.

Члан 80.

Ни један чиновник не може бити предат на суђење дисциплинарном суду од стране надлежног министра без одобрења Министарског Савјета, а такође ни редовном суду за кривице учињене у званичној дужности, предвиђене у глави 11. кривичног закона, изузев случајева кад Главна Државна Контрола ријешити, да се неки чиновник предаде редовном суду, чије рјешење надлежни министар, у погледу суспендовања од плате и дужности, мора без одлагања да изврши.

Члан 81.

За исту кривицу не може се против чиновника у исто вријеме водити дисциплински поступак, ако је против њега већ отпочет судски поступак. Тек кад се доврши судски поступак, може почети поступак дисциплински.

Члан 82.

Ако би се у току дисциплинарног поступка морао за исту кривицу отворити и судски поступак, дисциплински поступак ће бити обустављен, док се судски не сврши.

Члан 83.

Ако је чиновник, који је био код редовног суда оптужен за дјело судски кажњиво, ослобођен, може бити кажњен дисциплински, ако би то дјело садржавало какву службену кривицу.

Члан 84.

Против чиновника, који је осуђен пред редовнијем судом на такву казну, која према одредбама кривичног закона не повлачи за собом губитак звања, може се, по одлуци надлежног министра, а по одобрењу Министарског Савјета, отпочети дисциплински поступак, ако дотично дјело садржи службену кривицу.

Члан 85.

Прије изрицања ма које од дисциплинских казна, које је прописао овај закон, чиновник мора бити саслушан.

Члан 86.

Код тежих службених кривица, које повлаче за собом казне из чл. 72. овога

закона, под 3, 4, 5, 6, 7 и 8, кривица се мора ислиједити, прије но се оптужени чиновник казни.

Члан 87.

Свака дисциплинска казна, осим опомене, мора се изрећи писмено. У рјешењу или пресуди имају се изложити сви разлози, на основу којих је казна изречена.

Рјешење или пресуда ће се у изводу завести и у кондуит-листу кажњенога чиновника.

Члан 88.

Ако је министар сам казнио чиновника за службену кривицу, овај се може жалити Државном Савјету против таквог министровог рјешења само у овим случајевима:

1) кад дјело, због којег је кажњен, не спада у министрову надлежност или нема обиљежја службене кривице;

2) кад је министар изрекао друкчију или већу казну од оне, коју има право изрећи по одредбама овога закона; и

3) кад нијесу биле испуњене све законске формалности при изрицању казне. Рок жалбе Државном Савјету је тридесет дана, од када је рјешење чиновнику саопштено.

Члан 89.

У току цјелокупног ишљеђења за дисциплинске кривице чиновник не може ни у ком случају бити стављен у притвор.

Члан 90.

Чим је министар одлучио, а Министарски Савјет одобрио, да се чиновник стави под дисциплински суд, он ће одмах наредити да се овај од дужности разријешити.

Од дужности разријешени чиновник остаће од службе удаљен све, док дисциплински суд не донесе своју пресуду; њему ће се задржавати пола од његове сталне мјесечне плате. Задржана плата враћа се таквом чиновнику, ако буде ослобођен пред дисциплинским судом, или кажњен ма којом другом дисциплинском казном, осим казне оглуштања из службе или стављања у пензију.

Члан 91.

Тужбу противу чиновника, да се преда дисциплинарном суду подноси надлежни министар Државном Савјету. У тужби мора бити изложена кривица, због које се чиновник оптужује и морају бити поднесени докази и показане околности, које кривицу утврђују. Уз тужбу министар шаље и сва акта потребна за суђење.

Члан 92.

Државни Савјет, пошто прими списе за дисциплинарно суђење, доставља туженом чиновнику у пријепису тужбу министрову и одређује му рок за одговор на исту. Рок за одговор не може бити краћи од десет, нити дужи од двадесет дана.

Тужба се доставља на реверс преко надлежне власти, која је дужна реверс одмах повратити Савјету. Тужени на тужбу одговара или преко власти, која му је на одговор тужбу предала, а која је дужна тај одговор одмах упутити Савјету, или преко поште на повратни реченис.

Оптужени чиновник се не може без допуштења дисциплинарног суда удаљавати из мјеста, гдје је са службом за све вријеме док тај суд не донесе пресуду.

Члан 93.

Кад Државни Савјет прими одговор чиновников, или пошто протече одређени рок за тај одговор, проучиће тужбу, одговор, као и сва остала односна акта и увјерити се, да ли је ствар довољно ислијеђена или није. Ако нађе, да ствар није довољно ислијеђена, он ће је дослиједити сам или преко надлежне власти. Свједоке, на које се оптужени чиновник позива у своју одбрану, као и самог оптуженог, ако овај захтијева, или Државни Савјет то за потребно нађе, може Савјет сам испитати и заклетити, или ће то учинити преко надлежног обласног суда.

Члан 94.

Оптужени чиновник има право захтијевати, да се од суђења искључи онај судија дисциплинарног суда, за којег би могао навести узроке, који доводе судијину беспристрасност у сумњу.

Исто тако и судија дисциплинарног суда има сам захтијевати, да се искључи од суђења, ако би због каквог врло важног узрока држао, да не треба у суђењу да учествује.

Како оптужени, тако и судија могу ово искључење тражити одмах у почетку ишљеђења или пак у почетку суђења.

Дисциплинарни суд ће према томе ријешити, има ли мјеста искључењу или нема.

Ово рјешење дисциплинарног суда одмах је извршно.

Члан 95.

Државни Савјет, пошто прикупи све, што је за потпуно ишљеђење нужно, приступа суђењу и изриче пресуду.

При суђењу суд ће имати у виду нарочито интересе државне службе и одржање реда у истој, па ће по томе и по свом слободном убјеђењу из укупног ишљеђења и црпљених доказа пресудити оптуженога на већу или мању казну или га од сваке казне ослободити. Пресудом ће суд обухватити и питање о накнади трошкова, ако их има.

Пресуду, која мора бити пропраћена разлозима, потписују све судије са дјеловођом. Одвојена мишљења стављају се такође на записник.

Ова пресуда дисциплинарног суда извршна је и спроводи се надлежном министру, да је достави заинтересованом и да је изврши.

Члан 96.

Кад осуђени прими пресуду дисциплинарног суда, може за 15 дана, рачунајући од дана кад му је ова достављена, молити Краља Господара за помиловање, о чему ће извјестити надлежног министра. За вријеме док се добије рјешење Краља Господара не попуњава се његово мјесто.

Члан 97.

Ако би се чиновник у смислу чл. 80. овог закона имао по званичној дужности предати редовном кривичном суду на суђење за какво злочинство или пријеступ из кривичног закона, учињен у служби, имаће се предходно по томе повести административно ишљеђење, за шта ће надлежни министар одредити једно или више лица. Тако одређени ишљедник, односно предсједник ишљедне комисије, не може бити мањег ранга у служби, но је чиновник над којим се ишљеђење води.

Кад се чиновник предаде кривичном суду надлежни министар ће га одмах суспендовати од службе и плате до коначног рјешења.

Чиновник ће се суспендовати од службе и плате и онда, кад буде стављен под суд по непосредном судском ишљеђењу, односно по приватној тужби за злочинства и пријестуне, који обешчашћавају учioniца или су учињени из користољубља.

Ако се над суспендованим чиновником прекине ишљеђење или се пусти испод суђења или се, пак, извршном пресудом огласи за невини, он ће се вратити у државну службу на пређашње му мјесто или ће добити друго равно овом по чину и плати. Чиновник у овом случају накнадно прима цијелу за вријеме суспендовања задржату му плату.

Парнице ове врсте судови рјешавају као хитне.

Члан 98.

Ако је оптужени чиновник од редовног кривичног суда ослобођен из недостатка доказа, онда се оставља надлежном министру, да, према већој или мањој сумњи под којом је такав чиновник као и према каквоћи дјела, због којег чиновник под сумњом стоји, може дјело таквог чиновника сагласно чл. 80. и 91. овог закона дати дисциплинарном суду, да овај ријешити, хоће ли се такав чиновник даље у служби задржати.

Члан 99.

Чиновник, који је пресудом редовног суда ослобођен из недостатка доказа, примиће сву плату, која му је задржана, ако га надлежни министар не стави под дисциплински суд. Ако га пак министар буде ставио под дисциплински суд, задржана плата неће му се издавати до свршетка спора пред тијем судом. Та плата истом ће се вратити чиновнику, ако дисциплински суд не изрекне над њим казну пензионисања или отпуштања из службе.

2. Кондуит-листа

Члан 100.

За свакога чиновника постоји нарочита кондуит-листа у надлештву, у којем служи.

Кондуит-листа садржи:

а) све податке, који су побројани у члану 7. овог закона;

б) оцјене способности и ревности чиновника у служби;

в) владање у служби и ван службе;

г) осуства;

д) дисциплинарне казне;

ђ) казне изречене од редовних судова;

е) одликовања и похвале, које је чиновник добио у служби;

ж) датуме унапређења, а тако исто и датуме евентуалног отпуштања из службе; и

з) важније послове, које је чиновник вршио по нарочитој наредби изван службе.

Члан 101.

Кондуит-листе за истеклу годину саопштавају се чиновницима на потпис сваке године између 1. и 15. јануара.

Против кондуит-листе чиновник се може жалити надлежном министру у року од 15 дана од дана саопштења.

Надлежни министар, пошто ислиједи ствар, дужан је по томе донијети рјешење у току од мјесеца дана, од како је жалбу примио.

Члан 102.

Кад чиновник престане да служи, надлежни старјешина издаје му, на његово захтијевање, овјерен пријепис кондуит-листе.

Кондуит-листе чува и за њих одговара старјешина канцеларије.

ДИО V

Пензије и помоћи

Члан 103.

Краљ Господар ставља чиновнике у пензију указом према овом закону на приједлог надлежног министра, а по саслушању Министарског Савјета, ако то није друкче којим специјалним законом наређено.

Члан 104.

Чиновник стијече право на пуну пензију, која је равна потоњој његовој систематској плати, навршеном четрдесетом годином у државној служби. Године службе за пензију рачунају се чиновнику од навршетка 21 године живота.

Кад чиновник напуни 35 година службе или 60 година живота, може бити пензионисан по молби, која се мора уважити, или по одлуци Министарског Савјета.

Члан 105.

Наставници основнијех и средњих школа стијечу право на пуну пензију са навршеном 32. годином службе.

Они могу бити пензионисани по молби или по одлуци Министарског Савјета, кад наврше 26 година службе или 50 година живота.

Члан 106.

Страни поданици могу добити право на пензију пошто приме црногорско поданство.

У таквом случају они су дужни уложити тадашњу једномјесечну плату у пензионски фонд, као и 8% од својих плата за све раније године службе, за које нијесу улагали.

О уважењу година службе за пензију, које су ови чиновници провели у државној служби у којој туђој држави, до доласка у Црну Гору, рјешава Народна Скупштина.

Члан 107.

Прије 35, односно 26 година службе чиновник може бити стављен у пензију ако је провео у служби најмање 10 година и то у овим случајевима:

1) кад је због болести или несрећног случаја постао умно или тјелесно неспособан за службу;

2) кад је пресудом редовнијех судова пресуђен на затвор дужи од године дана због кривица, које нијесу бешчасне ни из користољубља учињене;

3) кад је пресудом дисциплинарног суда пресуђен на стављање у пензију;

4) кад чиновник сам моли за пензију на основу каквих год оправданих разлога.

Молбу према 4. тачци овог чланка чиновник може поднијети тек пошто је навршио 25 година службе, а Министарски Савјет рјешава, у колико се та молба, према разлозима у њој наведеним, може уважити.

Члан 108.

Ако се чиновник пензиониса преје четрдесете, односно тридесет друге године државне службе, према наређењима овога закона, пензија му се израчунава овако: навршетком 10 година службе чиновник добија 40% своје потоње систематске плате као пензију, а са сваком даљом годином службе расте му пензија за 2%, односно за 272% према плати.

Члан 109.

Чиновник, чија стална болест или потпуна умна или тјелесна неспособност за службу или ма какав други рад, долази непосредно од државног посла, којим се бавио, или ушљед рана или повреда, које је добио, вршећи државну службу, има право на пензију и прије 10 година службе.

Пензија чиновникова у овим случајевима равна је половини његове пошљедње плате. После 10 година службе пензија таквог чиновника расте по 25% за сваку даљу годину службе, док не достигне његову пошљедњу сталну плату.

Чиновникова неспособност за даље службовање утврђује се нарочитом лекарском комисијом (чл. 12. ов. закона).

Поред лекарског увјерења, овакав чиновник треба да поднесе још и увјерење од надлежних власти, кад је и при каквим околностима постао потпуно неспособан за даље службовање.

Ово увјерење издају надлежне власти на основу тачних података.

Члан 110.

Чиновник, који није навршио 10 година службе, а постао је неспособан за исту ушљед послова, које је у служби вршио; али је опет у могућности занимати се другим радovima и привређивати себи, има права на пензију, која је равна четвртини његове плате.

Ако је овакав чиновник служио 10 или више година он добија пензију по одредбама овог закона.

Члан 111.

Вријеме проведено на одсуству с платом урачунава се у године службе за пензију, а вријеме проведено на одсуству без плате не урачунава се.

Ако чиновник даде оставку на службу, или буде из исте отпуштен по овоме закону, па се онег у службу поврати, рачунаће му се у године за пензију и вријеме, које је раније у служби провео.

Члан 112.

Нико не може уживати од државе више него једну пензију.

Члан 113.

Чиновник губи право на пензију:

- 1) ако буде осуђен од редовних судова за издајство Краља Господара и Отаџбине;
- 2) ако буде од редовних судова осуђен за злочинства и пријеступе, који се казне робилом или затвором с губитком грађанске части;
- 3) ако буде осуђен од редовних судова за пријеступе учињене из користољубља;
- 4) ако се у смислу чл. 19. овога закона не прими дужности, на коју је премјештен; и
- 5) ако дадне оставку на државну службу.

Члан 114.

За осигурање пензионисаних чиновника и удовица и дјеце умрлих чиновника постоји нарочити фонд под називом „Фонд за пензионисане чиновнике и удовице и дјецу умрлих чиновника“.

Овај фонд стоји под управом Министарства Финансија, које ће редовно сваке године, најдаље до краја априла, подносити Главној Државној Контроли на пријеглед рачуне о стању фонда за истеклу годину.

Из овог фонда узимаће се за исплату пензија само добит од капитала, а мањак за пензионере исплаћиваће се из Главне Државне Благајне (чл. 195. став. 4. Устава).

Члан 115.

Извори из којих се овај фонд образују јесу:

- 1) редовни улози чиновника од 5% према систематској им плати;
- 2) једномјесечне плате државних чиновника при ступању у државну службу;
- 3) једномјесечне повишице плата чиновничких при унапређењу;
- 4) добровољни прилози и завјештаји;
- 5) новац од дисциплинарних казна чиновничких;
- 6) улози 5% од пензија оних пензионера, који живе у иностранству; и
- 7) једномјесечна плата и 8% на раније годишње плате контрактуралних чиновника, кад пријеђу у црногорско поданство (чл. 106. овога закона).

Члан 116.

Чиновник добија пензију од дана разрјешења од дужности. Најдаље у року од три мјесеца од тога разрјешења он је дужан поднијети Министарству Финансија молбу и потребне документе за потраживање пензије. У противном случају, пензија ће му се рачунати од дана, кад је молбу и документе за исту поднио. Ова одредба важи и за пензије удовица, сирочади и родитеља умрлих чиновника.

Члан 117.

Министри и посланици на страни дају улоге у пензионери фонд према плати онога звања, с којега су за министре или посланике наименовани и према тој плати имају право на пензију, с обзиром на став други чл. 67. овог закона.

Ако је министар у тренутку постављења био на расположењу, у пензији или у оставци, улагаје у фонд према ранијој му систематској плати, која може бити повећана сагласно чл. 22. у вези са чл. 67. овога закона, ако министар проведе у новом звању број година потребан за повишицу систематске му плате.

Али ако министар или посланик није прије никако био у државној служби, улагаје у пензионери фонд према плати од 4000 перпера годишње и на основу исте има право на пензију, ако на том положају проведе по овом закону за то потребни број година (чл. 110. Устава).

Чл. 118.

Улози, који су на основу овога закона ушли у пензионери фонд, ни у ком случају се отуда не могу повраћати, изузев

кад чиновник умре прије 10 година службе, у којем се случају враћа уложено његовој породици, ако је има (жена, малољетна дјеца, самохрани родитељи).

Члан 119.

Пензионисани чиновник задржава чин, који је имао кад је стављен у пензију. Он се дужан владати у свему онако како закон захтијева за активног чиновника изван службе, и за своје рђаво владање може се подвргнути дисциплинским казнама, које се на њега могу примјенити. Занимати се, пак, може пословима, који нијесу штетни по чиновнички углед, ступати у општинску или приватну службу и предузимати индустријске, трговачке и друге послове.

Ово важи и за чиновнике, који примају помоћ из државне касе.

Члан 120.

Чиновник прима пензију и онда, кад се исели из земље, осим ако би тијем хтио измакнути дисциплинарном или кривичном поступку; али у овом случају мора улагати у пензионери фонд 5% од своје пензије.

Ова одредба о одузимању 5% не важи за пензије удовица, сирочади и родитеља умрлих чиновника.

Члан 121.

Пензионер губи пензију:

- 1) кад ступи у активну државну службу;
- 2) кад изврши дјела споменута у чл. 113. тачка 1., 2. и 3. овог закона;
- 3) кад се докаже, да се занима неморалним пословима;
- 4) кад прими туђе поданство или без одобрења владе ступи у туђу службу; и
- 5) на мјесец дана послједије смрти.

Члан 122.

Кад пензионер ступи у активну државну службу, престаје примати пензију од дана постављења на ту службу.

Члан 123.

Удовице и дјеца умрлих чиновника имају право на пензију из фонда:

- 1) кад чиновник умре пошто је пензионисан;
- 2) кад умре пошто је служио државу 10 или више година;
- 3) кад умре пошто је пензионисан из разлога наведених у чл. 109. и 110. овога закона.

Члан 124.

Удовица чиновникова, ако остане без дјеце, прима једну половину мужевљеве пензије; а ако остане са једним или више малољетне дјеце, прима двије трећине мужевљеве пензије.

Члан 125.

Ако послједије смрти чиновникове умре и његова удовица, а остану му малољетна дјеца, она ће примати пензију овако:

- 1) ако остане само једно дијете, оно ће примати једну трећину очеве пензије;
- 2) ако остану двоје или више дјеце, примаће половину очеве пензије.

С пунољетством појединог дјетета (21 година) пензија се сразмјерно смањује.

Члан 126.

Удовица, која се из ма каквог узрока од мужа била распустила нема права на пензију.

Усиновљена (усвојена) дјеца и пасторчаци чиновникова немају права на пензију.

Члан 127.

За мужевљев или очев дуг не може се ништа узети од пензије удовице и сирочади ни под забрану ставити; а за дугове удовице, послједије смрти чиновникове учињене, не може се узети на исти циљ више од једне четвртине њене пензије.

Члан 128.

Право на примање пензије губе:

- 1) Удовица:
 - а) кад се преуда;
 - б) ако буде због каквог злочинства или бешчасног пријеступа осуђена;
 - в) ако ступи у државну службу за вријеме док се у истој налази;
 - г) смрћу;
- 2) женска дјеца:
 - а) кад се удаду, или навршетком 21 године живота;
 - б) из узрока наведених под б) и г) у тачки првој овог чланка; и
 - 3) мушка дјеца:
 - а) с навршетком 21 године живота, ако нијесу на школовању, а ако су губе право на примање пензије тек по свршеном школовању или ако редовно не полагају прописане годишње испите;
 - б) из узрока наведених под б) и г) тачке прве овог чланка.

Дјеца умно или физички неспособна за рад и пошто постану пунољетна, ако не буду имала средстава за издржавање, добијаће изузетно од одредаба овога закона доживотну пензију, која им према

чл. 123. и 124. овога закона припада. Но ни у ком случају ова пензија не може бити већа од 360 перпера годишње за свако такво дијете, па ако би једне трећина пензије умрлог чиновника и виша од ове суме износила.

Члан 129.

Родитељи чиновника, који послједије своје смрти не остави ни женени дјец, добијају једну трећину пензије, коју би имао или је имао њихов умрли син, ако су самохрани и немају других средстава за подмирење битних им животних потреба; ако остане само отац или мајка, добија једну четвртину пензије свога умрлог сина.

Члан 130.

Бригу о пензионерима води министар финансија. Њему се подnose молбе за пензију са потребним за то документима, као:

- 1) ако је остала удовица са дјецом:
 - а) извод из протокола вјенчаних за потврду њеног брака са умрлим чиновником;
 - б) извод из протокола умрлих за потврду, да јој је муж умро;
 - в) извод из протокола крштених као свједоца за године живота и законитост рођења дјете; и
 - г) свједочанство надлежне власти, да су дјеца у животу;
- 2) ако је остала удовица сама:
 - а) изводе под а) и б) из тачке прве овог члана;
 - б) докуменат, да умрли чиновник није оставио послједије себе дјете;
 - 3) ако су дјеца сама остала:
 - а) извод из протокола умрлих о смрти родитеља им; и
 - б) изводе под в) и г) из тачке прве овог члана;
 - 4) ако су један или оба чиновникова родитеља остали самохрани:
 - а) свједочанство надлежне власти, да су законити родитељи умрлог чиновника; и
 - б) увјерење о њиховом имовном стању.

Ако се речени изводи из црквених књига не би могли набавити, онда се мјесто њих могу поднијети тачна свједочанства од надлежних власти, чија ће истинитост бити утврђена свједоцима или другим доказним средствима.

За у овом чланку поменутом изводе не наплаћује се никаква такса.

Члан 131.

Како молбе за пензије, тако и уопште сва питања, која се пензије тичу, прима и рјешава министар финансија. Жалбе против његових рјешења подnose се Државном Савјету у року од мјесеца дана, од кад је рјешење министрово саопштено заинтересованом лицу.

ДИО VI

Прелазна наређења

Члан 132.

Чинови и плате, до којих су чиновници дошли до дана ступања овог закона на снагу, сматрају се као да су по овом закону стечени, па макар ти чиновници и плате и прекорачавали овјем законом одређену норму како у погледу спреме чиновника тако и у погледу постепеног им напредовања у служби.

Од дана ступања овог закона на снагу важе ова правила:

- 1) они чиновници, који испуњавају услове из чл. 8. овог закона за чин у којему су и били су најмање двије године у томе чину, а ако су у којем од прва три чина још имају и осам година државне службе, преводе се одмах на плату, коју предвиђа овај закон и Закон о Краљ. Влади и уређењу државнијех надлештава и то на најнижу класу односног чина; који пак нијесу навршили двије године у чину, односно осам година државне службе (ако су у којем од прва три чина) користе се овом законском одредбом чим и те услове испуне. Но ако неко тако буде прије времена предвиђеног овим законом дошао до извјесног звања, односно класе, онда ће он даље напредовати, проводећи у свакој класи најмање по четири године, докле год проведе у служби овјем законом за дотичну класу прописани рок година, а послједије тога почиње редовно напредовати према чл. 22. овог закона.

Ово важи и за бивше чиновнике и пензионере за случај, да се у државну службу поврате.

- 2) чиновници, који би на основу чл. 119. и 172. Устава дошли до чина, за који не би имали и прописне школске спреме према овом закону, остаће у томе чину док буде државна потреба, да се ту задрже.

- 3) Чиновници, који су иначе и у чину и у плати до сад пријешли норму, на коју им овај закон по њиховој спреми даје право, неће моћи даље напредовати, већ ће остати на истом чину и плати све док буде била државна потреба, да се у служби држе.

4) Чиновници, који се затеку у служби, кад овај закон ступи на снагу, а немају ни најмању спрему, коју предвиђа његов чл. 8., имаће право, да најдаље у року од три године полагају теоријски и практични испит по програму, који ће за то прописати Министарски Савјет нарочитом уредбом. Ова уредба ће одредити и састав испитне комисије, у којој ће морати бити само факултетски и стручно спремна лица. Ко тај испит положи, добиће тијем право на сталност и напредовање у служби као да има најнижу спрему, коју чл. 8. овога закона предвиђа; ко пак тај испит у реченом року не положи пензионисаће се, ако буде дотле навршио десет година службе, иначе ће се отпусти.

Овај испит не полагају поштари-телеграфисте без ниже школске спреме, које овај закон у поштанско-телеграфској служби затече, јер се њихово знање и вјештина, које су морали показати кад су у ту службу ступили, по овом закону сматра као еквивалент реченог испита, али то само за поштанско-телеграфску службу.

Наређења овога члана важе само у колико не би долазила у опреку с наређењима земаљског Устава (чл. 221., став III IV и V).

Члан 133.

Непунољетни кандидати, који имају мање од 21 године живота, а одговарају условима чл. 8. овога закона, могу, по потреби, бити примљени у државну службу као практиканти и дијурнисте. Али, кад би овакви кандидати доцније постали узаконички чиновници, године проведене у практиканској и дијурничкој служби, неће им се урачунати у године службе за пензију ни за унапређење.

Непунољетна лица, која не одговарају условима чл. 8. овог закона, не могу бити примљена у државну службу ни као практиканти и дијурнисте.

Члан 134.

Овај закон ступа у живот кад га Краљ Господар потпише, а стаје на снагу 1. јула 1914. год.; превођење пак на плате по њему вршиће се од 1. октобра исте године.

Члан 135.

Кад овај закон стане на снагу, губе законску силу:

- 1) Закон о чиновницима грађанског реда од 6. децембра 1902. г. са свијема доцнијим измјенама и допунама; и
- 2) сва постојећа наређења појединих закона, која се косе са овим законом.

Препоручујемо Предсједнику Нашег Министарског Савјета, да овај закон обнародује, а свијема Нашим Министрима да се о извршењу његовом старају; властима пак заповиједамо, да по њему поступају, а свијема и свакоме, да му се покоравају.

Ријека, 5. априла 1914. год.

(М. П.) НИКОЛА с. р.

Видио и ставио државни печат
Чувар државног печата,
Министар Правде
Љуб. А. Бакић с. р.

Предсједник Министарског Савјета,
Министар Војни,
Генерал-ађутант, дивизијар,
сердар Ј. Вукотић с. р.

Министар Унутрашњих Дјела,
Лабуд Гојнић с. р.

Министар Финансија и Грађевина,
Р. Половић с. р.

Министар Просвјете и Цркв. Послова,
М. М. Мијужић с. р.

Министар Правде,
Љуб. А. Бакић с. р.

Министар Иностранних Дјела,
Петар Пламенац с. р.

Рјешењем Господина Министра Правде од 1. о. мј., број 1417., а на основу чл. 15. закона о чиновницима грађанског реда, оглашено је мјесто за упражњено Милану Бошковићу, члану Обласног Суда у Подгорици.

Из канцеларије Краљ. Министарства Правде, 2. априла 1914. г. Цетиње.

НЕСЛУЖБЕНИ ДИО

Дворске и дипломатске вијести

— Његово Величанство Краљ отпутовао је у четвртак на Ријеку, гдје ће у кругу Краљевске Породице провести ускршње празнике.

— Њихова Краљевска Височанства Насљедник и Насљедница вратили су се са Тополице на Цетиње.

— Пуковник Фурније, француски делегат у комисији, за разграничење, допутовао је синоћ на Цетиње и сјутра полази за Скадар.

Православна црква у Дубровнику у XVIII и почетком XIX вијека

Православна Црква у Дубровнику у XVIII и почетком XIX вијека. Из биљешака о православној вјери у некадашњој Дубровачкој Републици Епископа Никодима. — Сарајево, штампарија Пијуковић и друг, 1913.

Послије научног труда, којим је изобиљем докумената и навода старих писаца, како католичких тако и православних, поништио легенду о неким односима св. Василија Острошког са Римом, Епископ Никодим објелоданио је и ову другу своју радњу од како је морао дати оставку; који радови свједоче, да његова ревност у служби Православља није с његовом оставком нимало попустила, ако се није и оснажила.

Из горњег наслова види се, да је ова радња само дио труда по историји православне цркве у некадашњој Републици, што значи, да је преосвештени писац проучио и претходне вјекове на истом пољу, те се можемо надати у брзо и томе дијелу научног труда његова.

Основно начело црквене политике власти дубровачке било је од XIII вијека све до пада републике односно православних: ни живима цркве, ни мртвима гроба у границама републике.

Тек током XVIII вијека, с појавом Саве Владиславића на служби Цара Петра Великога, наступа мисао о градњи православне цркве у Дубровнику, гдје је било настањено неколико православних по разном занимању, особито трговином, међу којима је био, прије његова поласка у Русију, и исти Сава, гдје је био врло уважена личност. Сенат дубровачки, познавајући Саву и сјећајући се његових пријатељских веза са одличнијим Дубровчанима, у априлу г. 1709. управља му писма, радујући се високом положају, који је он заузео код Цара Петра, па га моле, да би препоручио царској милости два властелина дубровачка, који су били зажељели да ступе у руску службу, уверавајући га, да ће му сенат најрадије испунити сваку жељу, коју би он сенату изразио. Сава је ову поруку извршио и она двојица добише у Русији жељена мјеста, а сенат дубровачки концепт истога мјесеца са два писма благодари Цару Петру на његовој наклоности према Републици.

Г. 1716. долази Сава у Дубровник, а Цар Петар управља писмо Сенату дубровачком, препоручује Сенату Саву „Нашега надворног савјетника и илирског графа“, да би му Сенат између осталог помогао у справљивим његовим жељама, уверавајући Сенат, да ће он то примити, као да је њему учињено, и да неће пропустити са своје стране да то одврати дубровачким поданицима. Сенат је Цару одговорио, да ништа пријатнијега за њ неће бити, него да му повоље и да задовоље свима жељама кнеза „Владиславића, човјека одличнога, узорнога и украшенога највештим врлинама“. А како је Сенат уважавао овога човјека, види се, што му је на сусрет послао два властелина, да га дочекају и у град уведу.

Савина породица становала је у Дубровнику, па је намјеравао, да у свом врту ограда једну црквицу и уз њу гроб за своју стару мајку, те се за дозволу обрати Сенату, који му одговори, да гроб може градити, али не и црквицу. Мало дана за тим Сава је оставио Дубровник са својом родбином, која се настани у Трсту, а он се задржао у Боки све док се повратио у Русију.

Доцније кад је букнуо рат између Русије и Турске, бродовље дубровачко нашло се у служби Турској. Заповједник руске флоте у Средоземном Мору стао је одмах на ратну ногу према Републици, због те поврједне неутралитета. Сенат се тако уплаши, да је писао Папи и Царици Марији Терезији, да заштити Дубровник, а у исто доба упути своје посланике и Царици Екаторини II (1762—1796), молећи за милост. Усљед тога Република је била упућена, да се непосредно споразумије са Турком, који је био на то овлашћен. Између осталих услова заповједник флоте, Орлов је тражио установу руског консулата са капелом у Дубровнику. Своме опуномоћенику Сенат одговори, да ће на све друге услове пристати, али да би „грчка црква“ узбунила народ, те да ради, да Орлов одустане од тог захтјева. Орлов остаде при свом захтјеву, а дубровачки дипломат врати се у Дубровник са тим захтјевом. Сенат упути опет два своја посланика поново у Петроград, да отклоне од Републике ту „опасност“. У издатим им инструкцијама између осталог оправдава Сенат и своју забрану Владиславићу, да гради црквицу, својом државном политиком.

Тек у јуну 1775. потписала се конвенција о миру између Русије и Републике на руском броду у Ливорнској луци, којом је конвенцијом било дозвољено руском конзулу, да има у својој кући капелу за своју породицу и руске поданике. Ипак

та капела није се отварала у руском консулату, одиста да се властела умири.

Тако би долазио један калуђер из Манастира Дужи, под којим другим изговором, те у једној приватној кући читао јутрњу или вечерњу, па крстио које новорођенце или вјенчао који брачни пар, и одмах одлазио. А кад би умро који и муњнији, понијели би га до границе, гдје би га дочекао свештеник и спровео до Манастира. Сиромаше пак сахрањивали су у једно мјесто, удаљено од града, одређено за безвјернике.

Године 1790. наследици Саве Владиславића продадоше његову кућу изван града на Посату православнима, који на основу закона о братствима основаше своју општину. Помоћу неких сенатора, добију од владе дозволу, да у њој може становати један калуђер, с условом, да не смије јавно служити литургију нити икакву свештену службу. Доцније, помоћу својих пријатеља у сенату, православни добише дозволу, да ону кућу могу претворити у цркву, али под увјетом, да не смије имати никакво вањско обилежје црквено. Али г. 1800. у сенату се подиже читава бура против православних, поводом трношења ове цркве, извршеног мостарским Митрополитом са његовим свештенством. Пријатељи православних у сенату су издржали дугу борбу, док су успјели, да може један свештеник православни долазити у Дубровник два пута у години и задржати се по осам дана! Православни се обратеше за помоћ руском конзулу Фонтону, који управу званичну ноту Сенату, тражећи енергично да одмах престане то прогонство противу православне вјере. Одговор сенатски још више разжести Фонтон, који прекиде кориспонденцу са Сенатом, па се обрати у Петроград, 25. фебруара 1803; а Сенат то исто учиње тужбом противу Фонтона. Државни канцелар руски, гроф Воронцов, одговорио је Сенату писмом од 17 јула, стављајући пред очи Сенату, да ће нерасудно поступање Сената учинити да република изгуби пријатељство Русије, ако устраје у онаком свом поступању, те у име рускога цара захтијева, да Сенат одмах потпуно поправи своје кривце. А у исто доба одговорио је Фонтону, одобравајући му све што је учинио, и наређујући му, да предочи Сенату, да је у Русији призната слобода разних вјероисповијести, и да она има право захтијеваги, да и у републици дубровачкој буде поштована вјера, коју исповиједа руски народ, и да му саопшти, да је Сенат дужан поштовати постојећу православну цркву, која стоји под особитом заштитом Цара рускога. Ово канцеларово писмо Фонтон је саопштио Сенату на знање и равнање. И одмах иза тога био је подигнут на оној цркви звоник са звонима и постављен стални свештеник, који је у њој слободно вршио богослужење. А у врту до цркве било је уређено православно гробље. Од тада није било прогонства православних у Дубровнику, али ипак је било забрањено православно свештенику, да у спроводу покојника кроз град чита или поје молитве, што му се дозвољавало тек, кад изађе из градских врата! Нити је могао православно свештеник у црквеном одијелу уљести у болницу, него је морао чекати пред вратима болнице, док изнесу покојника! Овује наредбу је Сенат саопштио руском конзулу, мотивишући своју опшћим правилом, које је било на снази у свим државама, гдје је католичка вјера господовала.

Консуо је 11. јуна, исте године извијестио грофа Воронцова, да је влада Републике потпуно задовољила захтјевима рускога Царског Двора, и тим се завршује овај историјски рад преосвештеног писца, који се дотиче и Црне Горе.

Ту налазимо међу податцима из живота Саве Владиславића, који је у Дубровнику био стекао толиког угледа и пријатеља, а у Русији на Двору Петра Великога и повјерења и части велике, да је Сава имао важан глас у државном савјету Цара Петра у свима међународним пословима са Турком, особито у онима који су се тицали јужнога Словенства. Отуда слиједи, да је Сава не само потакао Цара, да управу Црногорцима и сусједним им племенама онај проглас, у марту 1711. него да га је и саставио, јер тешко да су могле бити другима познате све оне потанкости из прошлости Зете и Арбаније, која се спомињу у прогласу, осим Југословенину, како мисли проф. Јиречек у својој радњи: *Toselstvi republiki Dubrovničke k cisarovne Katerina II.*

Тако видимо, да је име Саве Владиславића везано са првим односима Русије и са Републиком дубровачком и са Црном Гором, што рјечито говори о српској националној свијести, која је још онда Херцеговину одушевљавала, јер је Сава није могао нигдје друго добити, него у родној му Фочи, као што је своје образовање добио у Дубровнику, гдје је урођену му српску свијест даровити младић могао само развити и оснажити.

Т.

ТЕЛЕГРАМИ

Арнаутске оптужбе

Драч, 2 априла.

По сигурним (!) вијестима, Срби су недавно разорили више од хиљаду кућа и побили више стотина људи, жена и дјеце у косовском вилајету. — Бечки Кор. Биро.

Арбанашка дипломатија

Драч, 2 априла.

Вијест да ће министар Хасан-беј поћи у Цариград као пуномоћни министар, неоснована је. — Бечки Кор. Биро.

Њемачки канцелар

Крф, 3 априла.

Њемачки канцелар Бетман-Холвег стигао је овамо. — Бечки Кор. Биро.

Рат у Арбанији

Драч, 3 априла.

Ради се са журбом у читавој земљи на опремању народне војске. Књаз намјерава, пошто је то потребно, да пође на Југ на челу војске и да силом проведе одлуке амбасадорске конференције у Лондону. — Бечки Кор. Биро.

Солун, 3 априла.

Последње вијести из Биглиста јављају да је међу усташким вођама превладало увјерење да треба наставити и даље бој против Арнаута. — Бечки Кор. Биро.

Бугарски принчеви у Бечу

Беч, 4 априла.

Цар је примио у аудиенцију бугарске принчеве Бориса и Кирила. Борис је благодарио Цару на одликовању великим крстом реда Св. Стевана, а Кирил на именовању поручником у 11 хусарском пуку. — Бечки Кор. Биро.

Устанак у Епиру

Драч, 4 априла.

Три стотине грчких добровољаца искрцали су се јуче, поред све блокаде, у Санти-Кваранта и пошли у унутрашњост Епира. — Бечки Кор. Биро.

Драч, 5 априла.

400 редовних грчких војника напали су једно одјељење арбанашке жандармерије код Вебека, на сјеверу од Љесковика. — Бечки Кор. Биро.

Велике Силе и Епирско Питање

Рим, 5 априла.

Италијанска Влада је саопштила представницима Енглеске, Русије и Француске да пристаје на предлог Тројног Споразума односно одговора Великих Сила на грчку ноту. Предложене су само неке незнатне измјене. Исто саопштење учињено је у Берлину и у Бечу. — Бечки Кор. Биро.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

Скупштински одмор. Ускршњи одмор Народне Скупште траје од 1. до 14 априла.

Закон о измјенама и допунама у закону о основним школама. Закон о измјенама и допунама у закону о основним школама добио је највишу Санкцију и биће објављен у наредном броју „Гласа Црногорца“.

Заслужена почаст. Јуче су из Скадра пренесени на Цетиње посмртни остаци српског војног авијатичара Михаила Петровића, који је тамо за вријеме опсадне војне био жртва своје узвишене дужности, изгубивши свој влади живот. Тијело покојног Михаила пренио је његов брат, који је поручник у српској војсци. Путем од Скадра до Цетиња чињене су младом српском витезу почести, које је потпуно заслужио. На Ријеци је грађанство дочекало спровод. Његово Величанство Краљ сачекао је спровод, који се кретао испред дворца, и сам је положио на мртвачки сандук покојника вијенац. На Цетињу је до испред вароши изашло у сретанје многобројно грађанство оба пола. Председник општине г. Пилетић држао је дирљив говор. Грађанство је испрати-

ло посмртне остатке до Влашке Цркве, у којој је тијело покојноком преноћило, па је данас уз опште учешће сахрањено.

Друштво „Св. Владимира“ на Цетињу. У намјери, ди помогне и на прави пут изведе заосталу сирочад погинулих ратника, састављено је под горњим именом хуманитарно друштво. Оно води почетак из привременог „Одбора за помоћ сиромашним породицама војних обвезника“, који је основан за вријеме рата понављено прилозима родољубивих америчких Срба. Већина прилагача изјавише жељу, да се даровани новац употреби нарочито за дјецу погинулих ратника. То је дало повода одбору, да удари темељ сталном једном удружењу, које би особиту пажњу посветило васпитању и образовању заостале сирочади. Дјеца, која су ратом лишена својих отаца, не смију да буду запуштена и непажена, њих треба братска рука свјесно да прихвати да их као васпитане и образоване људе уведе у живот. На тој основи створено је друштво „Св. Владимира“, које ће свој задатак извршити, ако тој дјечи оснује безбједну егзистенцију; ако путем њих створи јак и здрав трговачко-занатлијски подмладак, и ако подигне „Дом Родитељске Одмјене — дом Св. Владимира“.

Мученичка смрт дукљанског кнеза Јована Владимира (чије моћи и данас почивају у манастиру св. Јована (Шинџон код Елбасана), дало је повода да се друштво по њему прозове и да у знаку „крајинског Владимироваг крста“ отпочне дјело милосрђа и љубави према дјечи погинулих.

Министарство Унутрашњих Дјела већ је потврдило друштвена правила, која ће се одмах по Ускрсу обнародовати. Привремени Оснивачки Одбор позваће прогласом на уписивање у чланство и на купљење добровољних прилога.

Народна Банка на Цетињу, цијенећи величину друштвеног задатка, већ је вотирао друштву свој овогодишњи прилог од 800 (осам стотина) перп. С тим прилогом друштво ће располагати за почетак готовином од близу 30.000 перп. Оправдана је нада, да ће друштво наићи на најживљи одзив у цијелом нашем народу.

Добротвори. Управа Свијетлог Краљевог Двора упутила је сто перпера као прилог фонду сиромашних ђака цетињских основних школа с тим, да се пок. Мило Ш. Калуђеровић, шеф дворске кухиње, упише за члана добротвора ове племените установе. Ову своту приложило је, умјесто вијенца, особље Маршалата и Управе Двора, као и дворска послуга.

Такође се уписала за добротвора истога фонда угледна г-ђа Ике Васова Радовановић из Цетиња с улогом од педесет перпера. Ова добротворка јасно је испоњила са колико милосрђа обилује спрам оних, који ће из овог фонда добити потпору у школовању.

Племенитим приложницима управа школе топло захваљује на оваквој похвалној потпори, указаној нашим сиротним и сиромашним ђацима.

Г. Владо Милковић, апотекар приложио је фонду сиромашних гимназијалаца беранске гимназије приликом смрти пок. Буда Будисављевића, нар. посланика, перпера 5, а приликом смрти пок. капетана Филипа Томановића перпера 5, на чему Управа фонда изјављује г. Милковићу своју благодарност.

Г. Шпиро Томановић, управитељ Кр. Цр. Велике Гимназије на Цетиње, приложио је фонду сиромашних ђака школе његушке 25 перпера, пошто је школа учествовала у спроводу при преносу мртвог тијела његова оца пок. Филипа Томановића преко Његуша.

Управа школе у име наставника и ђака школе његушке изјављује г. директору Томановићу топлу благодарност.

Примјер за углед. Грађани вароши Ријеке да би сачували што трајнију успомену на пок. Блажа С. Михаљевића, бив. секретара општине, иницијативом г. кап. П. Краљевића, председника општине Ријечке, сакупили су своту од перп. 150. и послали је Друштву за потпомагање заната и трговине, те је уписан за члана добротвора.

У спроводном писму пишу и ово: „Приложено своту сакупили смо у мјесто вијенца пок. Блажу, — који је неуморно радио на подизању и корист наше општине — јер смо нашли да је овакви покрет, родољубивији, српскији и за примјер похвалнији него да наши новци претворени у вијенац иструну“.

— Госпођа Милица уд. Бурић, желећи показати симпатије своје и свога пок. сурруга, направ Друштву, а цијенећи друштвени рад, којим се је многа сиротињска свота убрисала, уписала је пок. Новака Бурића, за члана добротвора.

Пок. Новак, у своме раду служио је као примјер како се у трговини иде са малог на велико, и да је сваки занат златан за онога ко својим радом и карактерношћу тежи да га претвори у злато.

— Управитељ Двора, г. Дамјан Б. Врбица, спровео је управу Друштву своту

од перп. 150. која је сакупљена од особља Маршалата и Управе Двора као и дворске послуге, у мјесто вијенца пок. Милу Калуђеровићу, бив. шефу дворске кухиње, те је уписан за члана добротвора. — Друштво најљепше захваљујући племенитим прилагачима, које ће покојниковим породицама одмах друштвене дипломе, као вјечни вијенац сировести, и моли све праве пријатеље, да се сваком zgodном приликом сјете Друштва и сирочади, сиротиње која су на њега упућена, и да га помажу према средствима и својој могућности.

Добротворима пок. Блажу С. Михаљевићу, Новаку Бурићу и Милу Калуђеровићу вјечан спомен!

КЊИЖЕВНОСТ, УМЈЕТНОСТ, ПРОСВЈЕТА

Нови бесмртници. 30. пр. м. изабрала је Француска Академија три нова члана: драмскога писца Алфреда Капиа, историчара Пјера де ла Горса и филозофа Бергсона. Овог пута догодио се риједак случај да једног пута буду примљена у Академији три нова бесмртника. Нарочито велико интересовање изазивао је избор између кандидатуре Алфреда Капиа и политичара Леона Буржоа. То је био политички избор у узаном оквиру Академије, и на њему је продро Капи. Алфред Капи познат је и у иностранству по својим комедијама, колико у самој Француској.

Послије њега избор је пао на Пјера де ла Горса, који је написао француску историју за коју је добио награду од 10.000 франака. Поред тога, он је писац једне велике, опсежне, у више свезака књиге, о „Историји францускога духовништва за вријеме револуције“, и тај објективни рад донио му је овакво признање Академије.

„Босанска Вила“. Изашао је за 1914. годину број 1.—6. „Босанске Виле“ као засебна цјелина: *Ратна Споменаца 1912.—1913.* са овим садржајем: Уводни чланак: Географски и културни положај Србије, од Др. Јована Цвијића. Стихови: Алекса Шантић, На старим огњиштима: Куманово, Легије смрти, Згаршће, Есад паши и Вазнесење. — А. Тресић-Павичић, Сировод турске славе. — Др. Драгутин М. Домјанић, 1912. — Свет. Стефановић, Из „Сећања из Албаније“: Вихор, Коб, Умор, Прво звоно и Слутња. — Сима Ландуровић. После битке. — Велимир Ј. Рајић, Заробљеној браћи. — Милош Петровић, После првог боја. — Божа С. Николајевић, Јар Лазо бдије... — Мирко Королија, На гробовима „Омладинаца“. — Јосип Миличић, Полазак ратника. — М. Бојић, На Дримву. — Влад. Петковић-Ђис, Цветови славе. — Рикард Николић, Младим херојима. — Трифун Ђукић, Његошева пјесма 1913. год. — Коста Петровић, Ка слави (у прози). — Јан Неруда (Адоф Черни), Из књиге „Балканске пјесме“: Стара пјесма и Звона. — Проза: Иво Ђипико, Очи у очи. — Исидора Секулић-Стремница, Ње може. — Милица Јанковић, Ђилим. — Милутин М. Ускоковић. — Војводина смрт. — Вељко Милићевић, Ратни дописник. — Мил. Павловић, Митраљез „Милоје“. — Ж. О. Дачић, На домак нашим старим границама. — Мита Димитријевић, Крај ватре на бојишту. — Х., На младонагоричанском брегу. — М. Георгијев, Пјесма о соколу. Различити чланци: Љуба Стојановић, Нове политичке оријентације. — К. Стојановић, Балкански Савези. — А. Белић, Балканци послје рата. — Ј. Дучић, Значај Брегалнице. — Ст. Стојановић, Врлина. — Мил. Р. Веселић, Наш дуг Француској. — Милан Марјановић, Хрвати и балкански ратови. Јеромонах Николај Велимировић, О Слободи. — Павле Маринковић, Српски систем. — Тих. Р. Ђорђевић, Једно поређење. — Сима Тројановић, Психологија српских ратова године 1912. и 1913. — Свет. Стефановић, Пред новим сазнањем. — Бранко Лазаревић, Народ, народна поезија и рат. — Др. Влад. К. Петковић, Марков манастир. — Др. Нико Жупанић, Јужни Словени послје Куманова и Лиле Бургаса. — Ристо Радуловић, Рат у уредништву. — Српске народне умоворине: Смрт пола Богдана Лалевића, од Никца од Ровина. — Бој на Луарзи, од Мићуна Павићевића. — Листак: Оцјене и прикази: Бранко Машић: Ратне слике и утисци, од Др. Милутина Ускоковића. — Војислав Ј. Илић Млађи, Крвави цветови, од Владимира Ђоровића: — Louis Leger: Serbes, Croates et Bulgares, од Павла Митровића. — Josef Jan Svatek: Srbsko од М. Павловића. — Поводом једне књиге од Јаше М. Продановића. Balkanicus: Срби и Бугари у Балканском рату, од Дра М. Прелога. — Војислав Ј. Илић Млађи: Крвави Цветови од М. Цара. — Serbisches Rotes Kreuz von Sturzenegger од Дра Душана Ђоровића. — Иво Ђипико. Утисци из рата 1912. од В. Јелавића. Биљешке.

Ова „Споменаца“ може се добити код уредништва у Сарајеву до 15. априла по с. к. за К. 250, а књижевска јој је цијена К. 3.—; претплатници је добивају као бројеве за прву четврт.

Филозоф Ханри Бергсон, трећи међу избранима, јесте модерни француски филозоф, чија су предавања у „Collège de France“ толико посјећена да нема довољно мјеста за слушаоце. И он спада у број оних који су у истини заслужили цуну части титулу „члана Француске Академије.“

Званични огласи

Свима Акционарским и Осигуравајућим Друштвима у Краљевини Црној Гори.

У вези чл. 45. тач. 1. Правила за извршење закона о таксама готов је:

Таксени Регистар

Цијена 12 перпера.

и може се добити код ове Управе, а коме је наручније може исти наручити преко књижара у земљи.

Према ријешењу Краљ. Министарства финансија и грађевина од 7. марта т. год., број 2068., позивају се заинтересовани да Таксени Регистар набаве, јер су у исти обавезни уводити таксу почев од 1. априла ов. год.

Број 201. Из канцеларије Управе Државне Штампарије, 15. марта 1914., Цетиње.

ЧИТАНКА

за I. разред основних школа

оштампана је и може се добити код свих књижара у Краљ. Црној Гори.

Број 202. Из канцеларије Управе Државне Штампарије, 15. марта 1914., Цетиње.

Објава

На дан 13. априла о. г., одржаће се у канцеларијама поштанско-телеграфских станица — *Колашинске* и *Андријевићке* — од 9—12 сати пр. подне и од 2—4 сата послје подне јавна лицитација за свакодневни пренос поште између истих т. ј. да једног дана поштоноша полази из Колашина за Андријевицу, а другог дана из Андријевице за Колашин и т. д.

Ближа обавјештења могу се добити код поменутих станица прије, а и на сами дан лицитације.

Број 4331. Из Поштанско-телеграфског одјељења Министарства унутрашњих дјела. 26. марта 1914 г., Цетиње. 3,3

Објава

У недјељу 13. априла ове године Мин. војно ће давати путем јавне лицитације израду опанака, потребних за војску течајем ове године.

Лицитација ће се означенога дана одржати у канцеларији команде Дивизије у Подгорици од 9—11 сати прије подне.

Лицитанти црногорски држављани имају положаји у готовом пет стотина перпера као кауцију, а страни хиљаду перпера, иначе немају право лицитирати.

Министарство ће уступити израду понудиоцу најповољније цијене, ако цијена задовољава Министарство.

Услови и нужна обавјештења могу се добити у канцеларији команде за вријеме канцеларијских часова од 20. ов. мјесеца до дана лицитације.

Број Р. 2005. О. 1142. Из канцеларије Админ. Одсјека Кр. Министарства Војног 13. марта 1914. год., Цетиње. 4,4

ПОЗИВ. — Краљ. Обласног суда у Никшићу, са којим се позива одбегла Паве Миланова Шкулетич из Граница, да у року три мјесеца од данас предстане овом суду на главни претрес, који ће се одржати по њеним кривичама, због извршених дјела из §. 204 тач. 4. и §. 168 Кр. законика. С напоменом, ако се позвата у одређени рок не пријави овом суду, исти ће, а сходно §. 294. зак. о суд. поступку у кривичним дјелима, донијети пресуду.

Број 1273 ел. 1914. V—1912—21. Никшић, 6. марта 1914 год.

— Краљ. Обласни Суд — за председника, — судија, Н. Ковачевић.

Објава

На дан 8. априла ов. год од 9—11 сати прије подне Министарство војно ће одржати оферталну лицитацију за набавку 4000 (четири хиљаде) пари цреваља.

Моделе цреваља и писмене понуде треба поднијети најдаље до 8 сати прије подне означеног дана.

Понуда мора бити у запечаћеној куверти, а модели у запечаћеној кутији, а адресу треба написати и на куверти и на кутији и то:

Краљ. Министарству Војном
— Комисији за лицитацију цреваља —
Цетиње.

На обратној страни коверте треба написати:

ПОНУДА

Н. Н.

за 4000 пари цреваља.

А на обратној страни пакета:

МОДЕЛ

Н. Н.

за 4000 пари цреваља.

Понуде морају бити снадбјевене таксеним маркама од по три (3) перпера (види члан 47. тачка 11 закона о таксама.)

Црногорски држављани полажу кауцију од перпера 5000 (пет хиљада), а страни два пута више. Кауција се полаже у којем било новчаном заводу у земљи и од истог се поднесе акт (признаница) да је ову суму уложио, или да за понудиоца завод јемчи за оволику суму.

На свакојему моделу, који се подноси треба написати број и адресу своје фирме, а у понуди написати исти број модела са цијеном.

Цијена мора бити у понуди написана, бројевима и словима и ове се цијене рачунају и односе према условима означенима у овој објави и условима уговора.

Ако на писменој понуди није оштампана фирма и тачна адреса исте, то се мора написати, а поред овога јасно се мора потписати својеручно и власник или управитељ, односно директор фирме.

Понуде морају бити писане на српском језику.

Ко све преднаведено не испуни његове се понуде неће узимати у обзир, а неће се узимати у обзир ни телеграфске понуде па ма кад оне биле упућене.

Комисија ће при прегледу оферата и модела учињети избор само од оних, који модел буде од материјала првог квалитета и израде а најповољније цијене и ако цијена и модел буду задовољавали и услове Министарства.

Понудилац чији се модел прими извјештеће се писмено или брзојавно, како ће извјештеће примити до 10 априла у вече — а осталима ће се повратити поднесене кауције и модели, а кауција понудиоца чија се понуда прими остаје у банку на располагање Министарства.

Израда цреваља има бити у три размјере и то на калупима размјере од 28, 29 и 30 сантиметара.

На калупу размјере од 28 сантиметара	пари	1000.
„ „ „ 29 „ „	„	2000.
„ „ „ 30 „ „	„	1000.

Ниједан модел не може бити изабрат, који не буде од материјала првог квалитета, а нарочито вокета и гропон. Гропон мора бити од волујске коже.

Лиферант односно подузичач има предати 2.000 пари до 15 маја а друге 2.000 пари до 15. јуна ов. год.*) а предају врши у Војном Стану на Цетиње и сноси све трошкове до часа пријема цреваља од стране комисије т. цијена се разумије франко магазин Цетиње.

Ако на одређени рок лиферант не предаде сву количину цреваља губи уложу кауцију и право лиферовања, т. ј. ова партија остаје за њега, а Министарство узима у своју корист уложу кауцију и заказује нову лицитацију за цревање. А ако увиди Министарство може примит лиферанту ову партију цреваља по уговору, али истом узима кауцију.

Пријем цреваља вршиће се комисијским прегледом, према примјеном (усвојеном) моделу и који год пар не одговара моделу неће се примити, него оставити лиферанту за његов рачун, а у који се пар посумња било за материјал било за израду распориће се, па ако не одговара моделу остаје на штету подузичача, а ако одговара прима се на рачун Министарства.

Ако непримљена количина пари цреваља износи до 8% од погођене количине Министарство ће узети кауцију подузичачеву да помоћу ње набави они број, који је мање предат од 4000 пари, а ако непримљена количина буде виша од 8%, то ће се узети подузичачу уложена кауција и примиће се онај број, који одговара моделу, али се неће исплаћивати, док Министарство не набави онај број,

*) ИСПРАВКА. — У првом броју погрешно је оштампано: „свих 4000 пари до 15. маја“ — што се овим исправља.

који је мање предат од 4000 пари, како ће од рачуна подузичачева, у колико не може са кауцијом, Министарство исплатити купљену количину цреваља и расходе, који са овим буду скопчани. А Министарство цревање набавља по којој било цијени, како ће их у што краћем року набавити.

Преглед и пријем цреваља вршиће се у року од пет дана, од када цревање стигну на одређеном мјесту за пријем.

Исплату цреваља Министарство ће извршити у року од 30 дана од дана прегледа и пријема комисије и то ону количину, коју комисија прими као добру. Ако одбачена количина не пријеђе 8%, а у противном, као што је раније речено.

Поред трошкова, које подузичач сноси док цревање у магазину преда, обавезан је платити таксе према закону о таксама и све општинске и др. дажбине, које су са овим скопчане т. ј. једино се ослобођава од царине.

Лиферант сноси трошкове око потврде уговора у суду. Уговор ће се са подузичачем закључити на основу ове објаве и према одобреној цијени и то у року од 10 дана од дана лицитације.

Детаљнија обавјештења могу се добити у канцеларији Административног Одсјека Министарства Војног усмено, а тако и писмено и брзојавно од 10. овог мјесеца, па до 7. априла ов. године.

Број Р. 1747. О. 1002. Из канцеларије Админ. Одсјека, Краљ. Министарства Војног, 6. марта 1914. Цетиње. 5,5

Објава

На основу ријешења Господина Министра Финансија и Грађевина, број 353., од 7. фебруара ове године, Монополски Одсјек Пореско-Царинске Управе одржаће 27. априла 1914 године, по ст. к., од 9—11 сати прије подне у својој канцеларији јавну лицитацију за набавку цигар-папира за државни монопол Краљевине Црне Горе, а за 1915., 1916. и 1917. годину.

Прије лицитације, лицитанти полажу кауцију од 7500 (седам хиљада пет стотина) перпера, у готову или у хартијама од вриједности.

Услови и мустре за ову набавку могу се видјети за вријеме канцеларијских часова у канцеларији потписаног Одсјека.

Пореско-Царинска управа задржава себи право, да не уступи ову набавку, ако јој понуђена цијена не буде повољна.

Број 1232. Из канцеларије Монополског Одсјека Пореско-Царинске Управе, 8. фебруара 1914., Цетиње. 8,10

AVIS

Vu la décision de Monsieur le Ministre des Finances et des Travaux Publics en date du 7 février a. c. № 353, la Section de l'Administration du Fisc et des Douanes procédera, dans ses bureaux, par la voie d'adjudication publique, le 27 avril 1914 (vieux style), de 9 à 11 heures du matin, à l'attribution de la fourniture de papier à cigarettes pour le Monopole d'Etat du Royaume de Monténégro, durant la période de 1915, 1916 et 1917.

Avant qu'il serait procédé à l'adjudication, les adjudicateurs doivent déposer un cautionnement de 7500 (sept mille cinq cents) Perpers au comptant ou en titres de valeur.

Les conditions avec les échantillons pour cette fourniture peuvent être consultées aux bureaux de la Section soussignée, aux heures de bureau.

L'Administration du Fisc et des Douanes se réserve le droit de ne pas attribuer cette fourniture, si le prix offert ne lui convient pas.

№ 1232. La Section de l'Administration du Fisc et des Douanes, le 8 février 1914, à Cettigné. 8,10

Објава

На дан 8. априла ове године Министарство војно ће одржати јавну лицитацију за дрва, потребна за Команду дивизије у Подгорици.

Лицитација ће се означенога дана одржати у канцеларији дотичне команде од 9—11 сати прије подне.

Лицитанти су дужни унапријед положити у готовом хиљаду перпера или у непокретном имању дупло више. Имање мора, да је слободно од ма каквог дуга и као такво судом овјерено.

Ко не поднесе означену кауцију, нема право лицитирати.

Министарство има право, да не уступи лиферовање ни понудиоцу најниже цијене, ако ова за Министарство не буде повољна.

Детаљни услови и обавјештења могу се видјети у канцеларији команде сваког дана за вријеме канцеларијских часова од 20. ов. мјесеца до дана лицитације.

Број Р. 1948. О. 1113. Из канцеларије Админ. одсјека Кр. Министарства војног 13. марта 1914. год., Цетиње. 4,4

БЛАГОДАРНОСТ. — Патриотско удружење „Зарж“ Hotel Chruhla-Cutna Gora-Seška, у свом кругу скупило је и упутило преко Министарства Војног круна 35 (тридесет и пет), која сума је подијељена:

- а) удови Савни погинулог Ј. Шкерковића, осталој са троје малолетне дјецe круна 12 (дванајест);
 б) удови Јаници погинулог Тока Ковачевића, осталој са троје малолетне дјецe круна 12 (дванајест); и
 в) Мари Ковачевић, сестри погинулих Милоше и Ђукана Ковачевића, осталој са троје малолетне дјецe по смрти мајке, круна 11 (једанајест).
 Удове Шкерковић и Ковачевић, као и Марија Ковачевић у име своје и своје дјецe, овим путем изричу доживотну благодарност племенитим дародаваоцима на указаној им помоћи.

Цетиње, 1. априла 1914 год. 1,1

БЛАГОДАРНОСТ. — Paul Eckardt & Comp., Vien VI, Jovuelligatte 9., упутио је преко г. командира Илије Хајдуковића круна 20, да се уруче удови једног погинулог ратника, осталој са малолетном дјецом. Ова се сума уручила удови Госпави погинулог Лазара Станишића из баталиона Вражегмског, која у име своје и своје дјецe најтоплије захваљује поменутом дародавцу на указаној јој помоћи.

Цетиње, 1. априла 1914 год. 1,1

Приватни огласи

ПОДГОРИЧКА БАНКА У ПОДГОРИЦИ.

Десета редовна Главна Скупштина акционара Подгоричке Банке, одржаће се 20. априла 1914 г., у 8^{1/2} сати прије подне, у просторијама Подгоричке Гимназије.

ДНЕВНИ РЕД:

- Избор 2-це перовођа за вођење скупштинског записника, 3-це акционара за овјерење истог и 3-це акционара за бројење гласова;
- Извјештај Управног Одбора о раду у 1913 г.;
- Извјештај Надзорног Одбора;
- Одобрење биланса за 1913 годину;
- Избор чланова Управног и Надзорног Одбора према чл. 55. и 67. Друштвених правила;
- Евентуални предлози, који буду поднесени Управном одбору 8 дана раније према 46. члану друштвених правила.

УПРАВА.

ОГЛАС

Прва Никшићска Штедионица у Никшићу

намјерава да на своме имању у Никшићу подигне једну нову грађевину за канцеларије и друге потребе.

За тај циљ одржаће штедионичка управа у садањој својој канцеларији

ОФЕРТАЛНУ ЛИЦИТАЦИЈУ

на дан 20. априла о. г.

Сваки предузимач, који жели учествовати у овој лицитацији, дужан је предходно положити **кауцију у износу 8000 (осам хиљада) перпера** у готову новцу или папирима од вриједности.

Кауција повратиће се истога дана свима предузимачима, а задржаће се само онеме, који предложи најповољнију понуду по штедионицу.

Оферте ће се реченог дана у четири часа по подне отворити у присуству предузимача.

У офертима ваља предузимачи споменути, да су им познати планови, предрачун и услови.

Ако би двије најниже понуде биле случајно једнаке, онда ће слџедећег дана између та два понуђача наступити усмено малонадавање.

Управа штедионице задржава себи право поновног сазива оферталне лицитације, у случају не конвенирања појединих понуда.

Планови, предрачуни и остали услови могу се видјети сваког радног дана од 9 до 12 сати прије подне у штед. локалу, гдје им стоје и остала потребна објашњења на расположењу.

П. п. бр. 156, 3,3

УПРАВА ШТЕДИОНИЦЕ.

ПОЗИВ

Марко Јанковић из Цеклина, у Ријечкој нахији, који је отрагу 15 (петнајест) година отумарао из домовине, позива се, да најдаље до 25. јуна ове год. предстане овоме Духовноме Суду, ради ријешења бракоразводног спора са супругом му Јелом рођеном Павићевић из Стијене у Пиперима. Не предстане ли Јанковић до одређеног дана, то ће му Консистирија одредити бранитеља и односна пресуда изрећи ће се и у његовом одсуству. Број 573. А. 1913—31. Из канцеларије Консистирије Цетињске, 27. марта 1914., Цетиње. бр. 190, 2,3

ПОЗИВ

Са којим се позива Негосава, ћерка Илије Јовановића из Горњег поља, сада непознатог мјеста пребивања, да се у року за тридесет и један дан од дана публикације овог позива јави лично овој канцеларији ради пресуде по бракоразводној тужби, коју је поднио њен муж Вуксан Гојковић, у противном пресуда ће се изрећи у осуству горе именоване Негосаве.

КБр. 261. Из канцеларије Св. Митрополије Пећке, 13. марта 1914 год., у Пећи. бр. 185, 3,3

ПОЗИВ

Његосава Ђукановић, поднијела је жалбу противу свог супруга Милоша, обоје из Даниловог града, за развод брака. Зато Милош Ђукановић од више година настањен у Америци, позива се, да у року од шест мјесеци по првом уврштењу овог огласа у „Глас Црногорца“ предстане Консистирији.

У противном случају одредиће му се заступник и спор ће се ријешити и у његовом осуству. Број 599. Из Консистирије Цетињске, 1. априла 1914., Цетиње. бр. 199, 2,3

Важно за виноградаре

Набавио сам правих француских прскалица

„Vermorel“

а држим и разне талијанске пумпе са потребним прибором за једну и другу врсту т. ј. гуме и друге ситнице.

Задругама дајем велики попуст. Набавио сам у великим количинама плавог (коњског) камена најбољег квалитета.

ЗА ГРАЂЕВИНАРЕ

имам најбољег цимента Портланд и разне гвожђарије.

Чувеног Берског вина и првијенца

продајем и на мање количине. Најбољи квалитет. Цијене умјерене.

Све горње гарантирам, да је првокласна роба.

Свој Своме

Мишовита Трговина,
Стевана Перовића
Подгорица.

п. п. бр. 107, 6,12

100.000 зрелих коријена смрчеве

и јелове горе на Дурмитору продаје општина Жабљачка; пут ријека Тара—Дрина—Сава. За ближе услове обратити се општ. Жабљак, или В. Новоселу, наставнику, Цетиње. бр. 196, 2,3

Једини славенски Гранд Хотел „БАЛКАН“ у Тријешћу

препоручује се усрдно свима путницима из Црне Горе, који путују преко Тријешћа. Изврсна кухиња, одлична пића, цијене камара почев од перпера 2,50. Цијене умјерене. бр. 161, 5,6

„ЛИКЕРИ ЛУКСАРДО“

„МАРАСКИН“
„ПЕЛИНКОВАЦ“
„ШЕРИ БРАНДИ“
„КИРАСО“ ит.д. ит.д.

Сви ови
ликери
најфинији
су и
умјерених
цијена.

Бр. 160, 4,6

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Приликом смрти мојег непрежаљеног сина

† САВА

који се послје петодневног тешког боловања пресели у вјечност 27. марта у 2 години млађаног живота. Сматрам за своју дужност изјавити моју благодарност.

Г. д-р Стеву Огњеновићу, који не пожали труда да покојнику болове олакша и отргне га од чeљусти смрти.

Хвала свјештенику Ђуру Пејовићу, који над покојником опијело изврши.

Особита хвала мојим пријатељима, кумовима, познаницима и друговима из Његуша, који у великом броју дошоше, покојника ожалише и до вјечне куће испратише и сахралише.

Његуши, 1. априла 1914 год.
Ожалошћени: отац капетан **Блажо Марићевић** с породицом. бр. 198, 1,1

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Пажња, која је указана смртним остацима покојног мога оца

ФИЛИПА ТОМАНОВИЋА

обезала је за увијек моја синовска осјећања.

Поштованом Цетињском и Његушком грађанству, чиновништву и школској младежи, народу и угледницима из Боко-Которске области, мојим пријатељима и познаницима изјављујем на указаном саучешћу, у име све родбине, најтоплију благодарност.

Цетиње, 2. априла 1914.

Шпиро Томановић.

Бр. 202 1,1

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Приликом смрти нашег милог и никад непрежаљеног

МИЛА Ш. КАЛУЂЕРОВИЋА

шефа кухиње Краљевог Двора,

који се 27. марта ове године, ненадно пресели у вјечност, у најљепшем цвијету свога живота у 37-ој години, указато нам је велико саучешће у нашој преголемој тузи, за што се сматрамо дужнима и овим путем топло заблагодарити.

У највећој поизности најоданије благодаримо Њиховим Величанствима Краљу Господару и Краљици на изјављеном нам саучешћу, преко Маршала Двора господина Душана Греговића; Његовом Краљевском Височанству Књазу Престолонаследнику, који нам је онако дирљивим телеграмом у велико ублажио рањена срца; као и Његовом Краљевском Височанству Књазу Петру, на изјављеном нам писменом саучешћу.

Вјечито смо благодарни на изјављеном саучешћу Његовом Високопреосвештенству Господину Митрополиту Митрофану, Митрополиту Д-ру Гаврилу, Епископу Кирилу и Пресвијетлом Архиепископу Барском. Незаборавно смо благодарни члановима Краљ. Владе, као и свима великодостојницима на изјављеном саучешћу.

Доживотна и пријатељска хвала чиновништву и грађанству вароши Цетиња обоје пола, који у онако великом броју милог нам покојника до вјечне куће испрати.

Срдечно благодаримо д-ру Станку Матановићу на положеном вијенцу.

Братски захваљујемо особљу Цетињске и Никшићске Консистирије на топло изјављеном саучешћу, као и г. г. протојереју Крсту Матановићу и свештенику Стеву Дрецу, на извршеном опијелу.

Братска и неизмјерна хвала, пријатељима из Подгорице, Љешкопоља и Момишића; Бајицама, Доњокрајцима, Хумчанима, Доњопољанима, Бјелошима и нашој браћи Ђеклићима, који покојника до гроба испратише.

На свагда захвални остајемо многуваженом д-ру г-ну Јакши Рачићу на љекарском заузимању и изјављеном саучешћу, као и начелнику града Сплета господину В. Каталинићу, д-ру Маринковићу, г-ну А. Стражичићу и другим пријатељима и знанцима из Сплета.

Незаборавна хвала Маршалату и Управи Краљ. Двора, као и свима покојниковим друговима и пријатељима, који, мјесто вијенца, уписаху га за члана добротвора, разних наших хуманитарних установа.

Хвала Првом Црквено-Пјевачком Друштву „Његош“ на учешћу при сироводу, као и господи наставницима-цама мјесних Основних Школа, који са ђацима сировод увеличаше.

Хвала свима нашим пријатељима, како из Црне Горе, тако и са стране, који нам у овом жалосном случају, телеграфски или писмено изјавише своје саучешће.

Поново нека је наша вјечита хвала свима и свакоме, који овом приликом, ма како учествоваше у овој нашој превеликој жалости.

Цетиње, 5. априла 1914. године.

Ожалошћени:

отац **Шпиро**; мајка **Јане**; супруга **Златија**; брат **Ѓакон Иво**; сестра **Јосе**; снаха **Паве**; синовци: **Владимир** и **Петар**; синовце: **Вукосава** и **Јелена** са осталом родбином. бр. 201, 1,1

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Приликом смрти нашег нигда незаборављеног брата, односно сина, супруга и оца

† МИЛИЋА В. РАДОВИЋА

који се послје дугог боловања пресели у вјечност 7. марта у 38 години свог надземног живота.

Сматрамо за особиту дужност овим путем изјавити своју благодарност: нашим пријатељима, кумовима и сродницима, који су нашег покојника чешће походили и указивали ма какву било помоћ; а на дан смрти похитали и нашег брата ожалили и до вјечне куће испрати.

Хвала нашој браћи и пријатељима, који су са великим бројем дохитали и нашег брата ожалили и сировод његов увеличали. Као бар. Радовану Калезићу, Секули Ђуровићу и Павлу Калезићу са Јастребанима, Лазару Томашевићу с браћом, плем. кап. Новаку и пјеш. кап. Радулу Драговићу; барјактарима: Николи Калезићу и Мату Ђуровићу са Ђуриочанима, Марку Ш. с Прелевићима; бар.: Новици Чобелићу и Миру Калезићу са Сладовцима, Панту Ђуровићу, Бошку В. Лакићу са Грлићанима, Симу Маркушу, Ристу Љумовићу и Ђоку Павићевићу с Даниловрађанима, перјанику Богдану и Лазару Радуловићу и Крсту Вуковићу са

Пажичанима, Јовану Вујовићу са Орјалучанима, Тошку Бољевићу с Пиперима, Николи Вукчевићу с Вукчевићима, Саву Чејовићу с Новоселанима, Миловану Филипову са Шарановићима и Павићевићима, који су покојника својски ожалили.

Покојник се потезио доћи из Америке, који се у њој бавио само шест мјесеца, да укаже помоћ својој Отаџбини, на висовима Бардањолта, ће је покојник и болест задобио и послје дугог боловања и своју душу испустио и уз многобројно грађанство матери земљи предат 8. марта 1914 год.

Понаособ хвала свјештеницима: Јовану Велашевићу и Петру Вуковићу, који над покојником опијело извршише.

Срдчна хвала г. Петру Новаковићу, који се с дирљивим говором с покојником опростио и са тим нашу тугу ублажио.

И по други пут свијема и свакоме хвала, који су ма којим путем нама саучешће изјавили, остајемо свима благодарни.

У Ђуриоцу, 20. марта 1914 год.

Ожалошћена породица: мајка **Борика**, супруга **Милица**; синови: **Милутин** и **Василија**, кћерке: **Даница**; сестре: **Јове**, **Марица**, **Стаке**, **Јагода**, **Плане**, **Јована**, **Стане**, **Виде**, **Љубица** и **Секица** и остала родбина. бр. 197, 1,1